

lekker
Oost-Vlaams

Wijnbouw in Oost-Vlaanderen

Wijnbouw in Oost-Vlaanderen

Inhoud

Voorwoord	4	Drie Fonteinen	50	Toekomst	104	Vlaamse wijngilde	131
		Kampenberg	52	Ledezijde, Lede	105	Syntra wijnmaker/sommelier	132
Inleiding	7	Piro	54	Terroir TerWaer, Denderhoutem	106	Vinopres: Eerste gids van de Belgische wijn	133
		Pres de Gand	56	Veensche glorie, Ertvelde	107		
Getuigenissen uit de sector/Experten aan het woord	8	Sotteveld	58	Van Eyck, Gavere	108	Initiatieven aangestuurd vanuit Vlaamse overheid	134
Jacky Bloemen (<i>inspecteur FOD Economie</i>)	9	't Varent	60	Les Hauts de Corbie, Huise	110	Belgische wijnbouwers vzw en VLAM	134
Timo Delveaux (<i>sectorexpert Landbouw en Visserij, voorzitter erkenningscommissie</i>)	10	Wetterberghe	62	Wijndomein Voosbeke, Moregem	111	ILVO	136
Peter Doomen (<i>auteur wijnboeken</i>)	11	Scheldeland	64	JustAnotherNature, Lokeren	114		
Edward Belderbos (<i>ILVO, verdienmodellen</i>)	13	Chat-O-Bavo	66			Rol EROV-Lekker Oost-Vlaams	138
Katrien Six (<i>wijngoed Monteberg</i>) en	14	Fortune	68	Bijzondere initiatieven	116	Wist-je-datjes	142
Martin Bacquaert (<i>domein Entre-Deux-Monts</i>)		De Roscam	70	Wijngaard St. Pietersabdij, Gent	116	Sulfiet	143
Lodewijk Waes (<i>voorzitter Belgische wijnbouwers vzw</i>)	18	Eekhoek	72	Stadswijngaard, Lokeren	118	Stille wijn: Wit-Rood-Rosé en Oranje	144
Hugo D'Haene (<i>A taste affair, expert natuurwijn</i>)	22	Het Verhaal LZ	74	Dirkus Grapes and Spirits, Hamme	119	Mousserend	149
		Leeflank	76			Wijn schenken en genieten	152
		Rhode	78	Belgische wijnstreken en appellaties	120	Terroir	153
Wijnbouw in cijfers	24	Waasland	80	Appellaties	120	Biologisch-Biodynamisch-Natuurlijk	154
Wereldproductie	24	Blancquaert	82	Erkenningsprocedure appellatie	124	Koppijnwijn: bestaat dit?	158
Wereldconsumptie	27	Mira	84	Etikettering	125		
Impact COVID-19 op de wijnsector	30	Nobel	86	Wedstrijd Beste Belgische Wijn 2021	126		
België in cijfers	31	Rooselaer	88			Dankwoord en bronnen	159
Wijnbouw in Oost-Vlaanderen	36	Meetjesland	90				
		De Barra	92	Ondersteunende organisaties	128		
Op bezoek bij de Oost-Vlaamse wijnbouwers	38	Laagland	94	Belgische Wijnbouwers vzw	128		
Vlaamse Ardennen	40	Woest	96	Vinum Et Spiritus	129		
Bocclo	42	Leiestreek	98	WOW: Wijnbouwers Oost West vzw	130		
Carrijn	44	Vandersteene	100	Vereniging van ambachtelijke wijnbouwers, wijnmakers en bierbrouwers	130		
Cruysem	46	Waes	102	Wijnmakersgilde Zottegem	130		
Dorrebeek	48			Vereniging Vlaamse Sommeliers (VVS)	130		

Voorwoord

Als gedeputeerde bevoegd voor onder meer EROV (Economische Raad voor Oost-Vlaanderen), landbouw en toerisme stel ik met fierheid deze derde editie van de publicatie ‘Wijnbouw in Oost-Vlaanderen’ voor. Het is een sector die me gezien mijn bevoegdheden nauw aan het hart ligt. De vorige uitgaven dateren van 2014 en 2017. Waarom nu terug een update, kunt u zich afvragen. Het antwoord is duidelijk: de sector is nog **steeds** en nog **sneller** in volle ontwikkeling. Zowel in oppervlakte als in aantal wijnbouwers is onze provincie sterk toegenomen. We belichten nu geen elf wijndomeinen die (semi-) professioneel werken, maar **27** en er zijn zes nieuwe initiatieven die voor de toekomst klaar staan. Er zijn nog heel wat meer particuliere initiatieven, te veel om alle op te noemen. EROV wenst met dit boekje vooral aan te tonen dat de wijnbouw in Oost-Vlaanderen leeft en toekomst heeft. Het is dus zeker geen allesomvattend overzicht.

Een wijngaard starten is niet enkel zaak van groene vingers, het vraagt aan de wijnbouwer ook de eigenschappen van goed ondernemerschap. Voor zowel de hobbyist als de professionele wijnbouwer zijn alle eigenschappen van een ondernemer noodzakelijk om een wijngaard succesvol te maken.

We denken aan:

- › Gedrevenheid: die is bij allen heel groot.
- › Een idee, ontstaan uit passie: dit is zeker zo voor elke wijnbouwer.
- › Eigenwijsheid en doorzettingsvermogen: sommige omstandigheden zoals het klimaat zijn onvoorspelbaar. Dit vraagt enige koppigheid en vooral veel doorzetting.
- › Geloof in jezelf en je product: de keuze van de druivenrassen en het vinificatieproces is vaak een persoonlijke keuze en/of voorkeur.
- › Moed: een wijngaard onderhouden vraagt bloed, zweet en tranen.
- › Sociaal vaardig: de wijn moet verkocht worden, zonder verhaal en vriendelijke ontvangst is dit onmogelijk.
- › Leergierigheid: elk jaar is anders, elke ervaring geeft nieuwe inzichten, kennis is primordiaal om te slagen in dit ambacht.
- › Initiatiefrijk: namelijk inspelen op het weer, nieuwe technieken (zoals tegen vorstschade) ontwikkelen, ingrijpen op het juiste moment (snoeien, spuiten, plukmoment).

- › Flexibiliteit: belangrijk gezien de grilligheid van de natuur (vorst, regen, schimmels, weinig of te veel zon, vogelplaag), maar ook bij het maken van de wijn.
- › Betrouwbaarheid: een standvastige kwaliteit is nodig om de klant blijvend te overtuigen en de gewenste prijs te kunnen bekomen.

Opvallend is ook het toenemende vrouwelijke en jonge ondernemerschap bij de nieuwe wijndomeinen. Een evolutie die we zeker toejuichen en ondersteunen.

Als Provinciebestuur en EROV werken wij - vanuit de ervaring in de promotie van streekproducten en het stimuleren van ondernemerschap - mee aan de verdere uitbouw van deze mooie sector. Het gaat over imago-ondersteunende en promotionele acties, kennis- en ervaringsuitwisseling, ook op Europees niveau, samenwerking met alle actoren en diensten zoals Landbouw en Toerisme. EROV speelt een coördinerende rol. Deze publicatie vormt een bijkomende basis voor nieuwe acties onder de koepel Lekker Oost-Vlaams.

Gent, juni 2022

**Gedeputeerde
Leentje Grillaert**
voorzitter EROV

Inleiding

Vijf jaar na het tweede wijnboekje is er opnieuw heel wat veranderd in de Oost-Vlaamse wijnbouwsector. Het verhaal van de geschiedenis in Oost-Vlaanderen start bij Monte Blandinio, aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Maar om ons verhaal te verbreden, trokken we terug op informatieronde, ook buiten de Oost-Vlaamse grenzen. Dit leverde boeiende gesprekken en een bredere kijk op de wondere wereld van de wijnbouw. We maakten kennis met actoren uit een gevarieerde en gepassioneerde sector. Het staat nu al vast dat ook dit boekje binnenkort alweer gedateerd zal zijn. Dit bewijst dat we te maken hebben met een dynamische sector, met groei en toekomst; een voortdurende uitdaging voor de wijnbouwers zelf en voor de ondersteunende organisaties errond. EROV neemt deze uitdaging graag aan.

Getuigenissen

Experten aan het woord

We starten de bezoeken bij **Jacky Bloemen**, FOD Economie, die heel openhartig en uitgebreid tijd nam om met ons te praten. Hij gaf aan dat er in 2022 niet minder dan 27 wijndomeinen in Oost-Vlaanderen zijn die (semi-)professioneel werken. Het werd een hele opdracht om die allemaal voor te stellen, maar de taak werd met enthousiasme vervuld. We spraken ook met **Timo Delvaux**, Departement Landbouw & Visserij, over de appellaties en de EU-wetgeving. Daarnaast nam auteur **Peter Doomen** ruimschoots de tijd om zijn kennis te delen, waarvoor oprechte dank. Vervolgens gaf **Edward Belderbos** van ILVO (ondertussen heeft Edward het ILVO verlaten en volgt Jef Van Meersel dit luik binnen ILVO op) verheldering

over de economische parameters. **Lodewijk Waes** lichtte de rol van de vereniging Belgische wijnbouwers toe. Als mooi extraatje mochten we ook op bezoek in het mooie Heuvelland, bij twee toonaangevende domeinen die ons veel bijleerden. Tot slot gaf **Hugo D'Haene** een verhelderende kijk op natuurwijn. Iedereen nam ruim de tijd voor een boeiend en leerrijk gesprek, waarvoor onze oprechte appreciatie.

Jacky Bloemen

Inspecteur economische inspectie FOD Economie

In het kader van zijn informatie- en controleopdracht verzamelt Jacky Bloemen jaarlijks de productiecijfers van de Belgische wijnbouwers. Deze vormen de basis voor de officiële statistieken waarop deze publicatie en de voorgaande, zich baseren. De cijfers hebben betrekking op alle wijnbouwers, zowel professionelen, semi-professionelen als hobbyisten voor zover zij commercieel met wijnbouw bezig zijn en niet enkel voor eigen consumptie wijn maken. Naast de productiecijfers worden ook de gegevens in verband met de aanplant opgevraagd (aantal stokken, ras, oppervlakte). Tegelijkertijd wordt geïnformeerd naar de geplande uitbreidingen.

“Jaar na jaar stellen we vast dat Belgische wijn ‘booming business’ is”, getuigt Jacky Bloemen, “Maar het is niet evident om van alle (nieuwe) wijnbouwers gegevens te bekomen. Het is dan ook niet vanzelfsprekend om als beginnende wijnbouwer onmiddellijk op de hoogte te zijn van alle geldende regels en voorschriften die voor het Voedselagentschap, Douane & Accijnzen en de FOD Economie moeten gevolgd worden. Er is duidelijk nood aan een centraal aanspreekpunt voor de wijnbouwer die hem hierbij kan helpen. Zeker in een sector die razendsnel evolueert. Een hobbywijnbouwer kan op korte tijd snel uitgroeien.

Ook zien we dat sommige startende wijnbouwers de dag van vandaag onmiddellijk een grote oppervlakte aanplanten en het direct heel professioneel aanpakken. Een voorbeeld hiervan in Oost-Vlaanderen is domein Cruysem dat in 2019 bijna 10 ha heeft aangeplant voor voornamelijk mousserende wijn.”

“Ik wil de wijnbouwers ook extra aanzetten om een appellatie (beschermde benaming) te bekomen. Deze geeft niet enkel een garantie van kwaliteit voor de consument, maar biedt de wijnbouwer ook de mogelijkheid om op zijn etiket te verwijzen naar zijn regio.

“Jaar na jaar stellen we vast dat Belgische wijn ‘booming business’ is.”

Zo zou, voor wat Oost-Vlaanderen betreft, naast de benaming van de appellatie (voorlopig nog Vlaamse landwijn) ook bijkomend een verwijzing naar de regio mogen vermeld worden, bijvoorbeeld Scheldestreek, Vlaamse Ardennen,... met andere woorden een terroir, wat zeker een meerwaarde betekent. Er is nog werk aan de winkel om twee derden van de Belgische wijnbouwers die geen appellatie heeft hiervan te overtuigen.”

Timo Delveaux

Departement Landbouw en Visserij, sectorexpert, en voorzitter van de Erkenningcommissie Wijn.

Timo Delveaux is binnen het Departement Landbouw en Visserij verantwoordelijk voor de opvolging van de Europese wetgeving. Die regels moet hij vertalen naar Vlaams niveau.

“Het gaat onder meer om etikettering, oenologie, internationale kenniswerving (via Organisation Internationale du Vin) en kwaliteitsbeleid. Een eerder technisch verhaal, met de appellaties als rode draad. Momenteel worden de lastenboeken die achter deze appellaties zitten herbekeken met als doel om onze appellaties aantrekkelijker te maken en meer in te spelen op de maatschappelijke vraagstukken. Volgende zaken worden herwerkt: de druivenrassen, de opbrengst, de oenologische procédés en ook duurzaamheidskenmerken. Een moeilijke opdracht waaraan de wijnbouwers meewerken.”

Meer uitleg over de appellaties en dito wijnstreken volgen verder in het boekje.

Peter Doomen

Peter is nationaal Wijnmeester van de Vlaamse Wijnkilde en auteur.

Peter Doomen publiceerde meerdere boeken waaronder de recentste: ‘Wijn van eigen bodem’ editie 2021. De ondertitel ‘Wijnbouw in Vlaanderen en Wallonië’ maakt duidelijk dat er heel wat verschillen zijn tussen de beide landsdelen. Er is een scherpe scheiding tussen de liefhebbers en de semi-professionele wijnbouwers.

Peter maakt het verschil aanschouwelijk: “De Waalse kameel telt twee bulten: de eerste bult is de hobbywijnbouwer, de tweede is de professional. De Vlaamse dromedaris telt een grote middenklasse van semi-professionele wijnbouwers. Echt grote domeinen van meer dan 10 hectare zijn zeldzaam. Dit is zeker ook het geval voor Oost-Vlaanderen. De officiële cijfers, de oogstaangiften, geven een goed beeld van de economische realiteit. Maar dit is niet de wijnkundige realiteit. Het aantal hobbyisten is heel groot waarbij zowel de groei in aantal maar ook in areaal opvalt. De meeste van die hobbyisten verbouwen minder dan 1 ha maar hun impact is wel groot. Ik ben voorstander van kleinere appellaties, kleine streken zoals in Vlaanderen afgebakend. De eigen streek is vaak bijzonder wat bodem en klimaat betreft. Het gebruik van eenzelfde soort fles (bvb. in Maasvallei-Limburg) is een goed idee. Samenwerking loont en is voor de consument een meerwaarde.”

“Ik maak deel uit van het smaakpanel op de wedstrijd ‘Beste Belgische wijn’. Hierbij gebeurt alles in klinische omstandigheden en de wedstrijd verloopt eerlijk, waardoor er soms verrassingen zijn. De wedstrijd en de erkende wijnen krijgen veel pers aandacht wat de sector in zijn geheel ten goede komt. In het TV-nieuws van Eén (15/9/2021) werd een ruime reportage gewijd aan de wedstrijd en kreeg Belgische wijn het kenmerk van kwaliteit. Dit zijn enorme opstokers voor het imago van de sector.”

Peter zorgde voor de input van de ‘wist-je-datjes’ in dit boek op pagina 142, waarvoor dank. In zijn boek ‘Bucketlist voor een wijnkenner’ begeleidt hij de lezer in 100 stappen tot die zichzelf een echte wijnkenner kan noemen.

Meer info vind je op www.wijnvaneigenbodem.be

Edward Belderbos

ILVO, Landbouw en Maatschappij, verdienmodellen

De wijnbouwer doet er goed aan om zijn waardepropositie scherp te stellen.

Wil hij dat zijn wijn gezien wordt als:

- › een ‘stabiele klassieker’ (zoals de meeste Bordeaux)
- › als een ‘moderne ecologische wijn’
- › als een ‘prijs/kwaliteitswijn’ (geliefd bij horeca)
- › als een ‘luxueuze wijn’ (zoals bijvoorbeeld Pomerol).

De boodschap van econoom Edward is duidelijk: “Wees consistent. Zorg ervoor dat de waardepropositie past bij je bedrijf en bij jou als persoon. Bijvoorbeeld voor biowijn moet je overtuigd zijn van de meerwaarde van bio en moet je de teelttechnische vaardigheden hebben om te kunnen werken zonder pesticiden en kunstmest. Voor luxueuze wijn moet je in staat zijn om uitzonderlijke kwaliteit te leveren en moet je op alle vlakken de puntjes op de i willen zetten, zowel rond de verpakking van de wijn als in de uitstraling van het domein.”

“Wees consistent. Zorg ervoor dat de waardepropositie past bij je bedrijf en bij jou als persoon.”

“Er is in Vlaanderen zeker voldoende potentieel voor een uitbreiding van de wijnbouw in de komende 10 jaar. De netto consumptie van geïmporteerde wijn bedroeg in Vlaanderen in 2020 immers 165,85 miljoen liter (cijfers Nationale Bank van België), 200 keer zoveel als de Vlaamse wijnproductie. De taart is dus meer dan groot genoeg. Maar kwaliteit primeert. **Wijn maken is vakmanschap.** De consument wil de prijs betalen mits de wijn beantwoordt aan zijn verwachtingen. Bovendien is wijn maken een werk van lange adem. Er is maar 1 oogst per jaar, dus je hebt maar 1 keer per jaar de kans om verbeteringen uit te proberen en het duurt ook lang vooraleer een wijngaard rendeert.”

Katrien Six (Monteberg) en Martin Bacquaert (Entre-Deux-Monts)

We gingen ook buiten de Oost-Vlaamse grenzen op bezoek bij twee domeinen in het Heuvelland. Beide zijn mooie voorbeelden van succesvolle wijnbouw. Tijdens de rit naar de streek valt op dat het naambordje op de autosnelweg ‘Westhoek’ twee foto’s toont: de witte graven uit WOI en de wijnranken. Heuvelland is een prachtige groene streek met enkele gekende hellingen zoals Monteberg, Kemmelberg, Vidaigneberg, Rodeberg en Zwarteberg en sinds 2005 als wijnstreek erkend met een Beschermd Oorsprongsbenaming (BOB).

Op een zonovergoten dag komen we aan bij domein Monteberg in Dranouter. De rit ernaartoe (langs de Kemmelberg) loont meer dan de moeite maar ook het zicht bij aankomst, waar vader Jean-Pierre Six, stichter van Wijngoed Monteberg, reeds in de wijngaard aan het werk is.

Katrien Six ontvangt ons op het terras van het nieuw gebouwde bezoekerscentrum. Samen met broer Edward runt zij de zaak, maar de ouders springen nog steeds bij.

“In april 2021 vierden we het 25-jarig bestaan van Monteberg. Monteberg was de eerste wijngaard in Heuvelland. Vandaag leggen we de klemtoon steeds meer op het ontvangen van bezoekers ter plaatse. Het terras is elke namiddag open. We geven rondleidingen met degustaties. Er is jaarrond een hoevepicknick mits boeking en we organiseren verschillende eigen activiteiten zoals de Wijnfeesten. Jaarlijks produceren we ongeveer 45.000 flessen waarvan zeker de helft hier ter plaatse verkocht wordt. We leveren ook aan de lokale horeca, wijnverdelers, buurtwinkels en hoevewinkels. We verbouwen veel soorten wijn wat het elke dag boeiend blijft houden. De diversiteit en het brede gamma spreken ook onze bezoekers heel erg aan. We nemen, als lid van vzw Vintage Heuvelland, ook deel aan de open wijngaardfeesten. Andere wijnbouwers in het Heuvelland volgden ook het voorbeeld van mijn vader Jean-Pierre.”

“Vandaag leggen we de klemtoon
steeds meer op het ontvangen van
bezoekers ter plaatse.”

Dit leidt ons tot het bezoek aan domein Entre-Deux-Monts in Westouter. **Martin Bacquaert** ontvangt ons in de moderne bezoekersruimte met ruim terras en prachtig zicht op de uitgestrekte wijngaard. De naam is een weerspiegeling van het indrukwekkende landschap: op de heuvelkam tussen de Rodeberg en de Zwarteberg.

“Van bij de start heb ik ingezet op duurzaamheid en houd ik de ecologische voetafdruk zo minimaal mogelijk.”

“Ik studeerde voor bio-ingenieur en mocht bij een bevriende wijnboer af en toe helpen met de druivenpluk,” getuigt Martin, “Hierop besliste ik een masteropleiding wijnbouw en oenologie te volgen in Frankrijk. In 2004 plantte ik samen met mijn vader Yves de eerste 1000 wijnstokken aan op grond van mijn grootvader Jean. In 2008 volgde onze eerste oogst. Stelselmatig breidde we het wijndomein uit, van 3 hectare in 2005 tot een heuse 20 hectare vandaag. Meer dan de helft van de productie is mousserende wijn en een derde witte wijn. Meerdere Oost-Vlaamse wijnbouwers kwamen reeds bij mij te leer. Van bij de start heb ik ingezet op duurzaamheid en houd ik de ecologische voetafdruk zo minimaal mogelijk. De biodiversiteit in de wijngaard is hierbij belangrijk: zo is er gras in de wijngaard, zijn er appelbomen, hagen en houtkanten.

Daarbij vermijden we het gebruik van herbiciden en insecticiden. Het onkruid rond de wijnranken verwijderen we zo veel als mogelijk mechanisch en dat snoeiafval wordt verhakseld.”
“Dit wordt ook doorgetrokken in de verpakking. Packaging is namelijk voor 30% verantwoordelijk voor de CO²-afdruk binnen de sector. Wij gebruiken lichtere flessen, wat een besparing is op de transportkost en gebruiken verpakkingen van gerecycleerd karton. We doen ook verschillende infrastructurele ingrepen zoals de installatie van zonnepanelen, het hergebruik van regenwater en doorgedreven isolatie van de gebouwen. Vloeibare restanten (reststromen) worden gerecupereerd en verwerkt tot eau-de-vie ‘Vintje’.”

“We hanteren een 360° model. Jaarlijks wordt de ecologische voetafdruk berekend (meetmethode door Ecolife gecertificeerd) en er wordt een actieplan opgesteld voor verdere optimalisatie en dit in alle geledingen van het bedrijf. Jaarlijks produceren we meer dan 100.000 flessen en de verkoop loopt goed. Naast bezoekers ter plaatse en verkoop aan restaurants (vooral aan de kust), is onze naam en faam mede opgebouwd dankzij steun van de dienst toerisme.”

Lodewijk Waes

Voorzitter vzw Belgische wijnbouwers

Lodewijk, zelf wijnbouwer in Zwijnaarde, ontvangt ons samen met Frank De Graeve, bestuursmedewerker, in naam en als voorzitter van de vzw Belgische wijnbouwers. De door de overheid erkende belangenorganisatie telt op vandaag meer dan 120 leden en stelt zich tot doel de wijnbouw in België te structureren en te professionaliseren (mede door opleidingen), de Belgische Wijnbouwers te vertegenwoordigen en hun belangen te verdedigen o.a. door hun permanente contacten met de diverse overheden.

100% Belgische wijn

- wijn die uitsluitend gemaakt is met druiven die de wijnbouwer zelf teelt in België.
- waarvan de vinificatie, verwerking en afwerking volledig en uitsluitend in België plaats vindt.
- die via de erkenningscommissie een beschermde oorsprongsbenaming (BOB) of beschermde geografische aanduiding (BGA) heeft bekomen.

“De Vzw Belgische Wijnbouwers werkt aan de actualisering en modernisering van de bestaande BOB’s en de BGA Vlaamse landwijn met een sterke focus op duurzaamheid,” vertelt Lodewijk, “Daarnaast staat de VZW in voor de promotie van de Belgische wijn zowel in het binnenland (o.a. stand op Horeca Expo) als in het buitenland (o.a. stand op Prowine) en is ze officieel lid van de VLAM met wie we een samenwerkingsakkoord afsloten. **We creëerden ook het merk ‘100% Belgische wijn’.**

Hierdoor is de consument zeker dat de Belgische wijnen voor 100% gemaakt worden door de wijnbouwer in België met druiven die hij zelf in België teelt. Dit is nodig, want de consument heeft nood aan duidelijkheid. De Europese wetgeving laat ook voor mousserende wijnen een verwijzing naar België toe van zodra de wijnen in België gemaakt zijn, ook al werden daarvoor ingevoerde druiven gebruikt.”

“De Vzw Belgische Wijnbouwers werkt aan de actualisering en modernisering van de bestaande BOB’s en de BGA Vlaamse landwijn met een sterke focus op duurzaamheid.”

Lodewijk Waes vertegenwoordigt tevens België in de Raad van Bestuur van CEVI.

CEVI, Europese Confederatie van Onafhankelijke Wijnbouwers, is de enige internationale organisatie die de onafhankelijke Europese wijnbouwers verenigt en vertegenwoordigt. Onafhankelijke wijnbouwers zijn ondernemers die meestal aan het hoofd staan van een familiale onderneming en die zowel wijnbouwer en wijnmaker zijn met rechtstreekse contacten naar de consument toe. In 2017 is ook België officieel toegetreden. In totaal maken dertien landen deel uit van CEVI: Frankrijk, Portugal, Spanje, Italië, Griekenland, Zwitserland, Luxemburg, Bulgarije, Hongarije, Montenegro, Slovenië, Tsjechië en België. Via deze weg volgt Lodewijk Waes de Europese ontwikkelingen rond wijnbouw. De meeste beslissingen worden immers genomen op Europees vlak en daarna omgezet in Belgische Wetgeving.

Hugo D'Haene

A Taste Affair, expert natuurwijn

Is natuurwijn de toekomst? We hadden een boeiend gesprek met Hugo D'Haene, pionier in Gent voor de verkoop van natuurlijke wijnen. We spreken af in zijn zaak 'a taste affair', die hij tien jaar geleden opstartte.

“Na een half leven verkennen van de klassieke, conventionele wijnwereld, ontdekte ik een vijftiental jaar geleden de toen nog onbekende wereld van de natuurlijke wijnen,” getuigt Hugo, “Het was geen liefde na de eerste slok. Dat geef ik grif toe. Het proeven van natuurwijn vraagt om een open vizier. De één is na de eerste slok direct verkocht, de ander vindt het troebel druivensap. Maar vast staat wel dat natuurwijn de afgelopen jaren een ware cultstatus heeft opgeëist. Vaak kiezen restaurants met jonge chefs uitsluitend voor natuurwijn. Die opkomst heeft veel te maken met het groeiend bewustzijn rond

biologisch, ambachtelijk en lokaal eten en dus wordt ook onze drank in vraag gesteld. Voor liefhebbers van conventionele wijnen ligt natuurwijn ver buiten de comfortzone. Er is geen referentiekader. Men moet met open geest drinken en bereid zijn met niet vertrouwde smaken geconfronteerd te worden en erdoor verrast te worden.”

“Natuurwijn is veel ouder dan conventionele wijn. De industriële manier van werken ontstond pas na de tweede wereldoorlog, in de jaren '50, toen de chemie haar intrede deed in de wijnbouw! Daarvoor dronk men alleen natuurwijn, zoals die reeds 8000 jaar geleden gemaakt werd in Georgië, de bakermat van natuurwijn. Maar wat is dat nu, natuurwijn? De bedoeling bij het maken van natuurwijn is dat er zo min mogelijk wordt ingegrepen in het proces van het wijn maken. Het draait dus om zo weinig mogelijk menselijke interventie, zowel op het land als in de kelder. Het is steeds wijn van biologisch geteelde druiven (dit is een vereiste). Er wordt manueel geoogst. De spontane fermentatie gebeurt op basis van de endogene gisten, de van nature aanwezige gisten op de schil van de druiven. De wijn wordt niet gefilterd of geklaard en in de wijngaard én in de wijnkelder zijn geen chemische hulpmiddelen gebruikt - hooguit een klein beetje sulfiet bij het bottelen, maar niet altijd.”

“Gezien het arbeidsintensieve proces, is het geen massaproduct. Het zijn vooral kleinschalige wijnboeren die natuurwijn maken. De productie is beperkt en ook risicovol. Gezien het klimaat, de vele arbeid en de geringe vraag, zijn er momenteel slechts enkele Vlaamse wijnbouwers die natuurwijn maken. De meeste natuurwijn wordt aangekocht in Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Roemenië en Duitsland. Opvallend zijn ook de heel bijzondere etiketten en speelse benamingen, vaak door de wijnbouwers zelf ontworpen. Kortom: Natuurwijn is zowel een filosofische benadering als een manier om wijn te maken en heeft niets te maken met kleur, druivenras of locatie.”

“De ontdekking van natuurwijn zorgde bij mij voor een volledige bekering. Ik overtuigde mijn beide dochters om mijn uit de hand gelopen passie voor natuurlijke wijnen in goede banen te leiden. De omzet van de laatste twee jaren wordt voor 90% door de horeca gerealiseerd en 10% door de particulieren. Natuurwijn is nog geen hype maar wel degelijk een trend, die groeiend is. Al moeten we toegeven dat de markt nog steeds heel klein is. In grote steden waar foodhypes het goed doen, vindt natuurwijn een gretige afzet. Daarbuiten minder. Van de totale wijnconsumptie is slechts een piepklein gedeelte natuurwijn.”

“Gezien het arbeidsintensieve proces, is het geen massaproduct. Het zijn vooral kleinschalige wijnboeren die natuurwijn maken. De productie is beperkt en ook risicovol.”

Wijnbouw in cijfers

Wereldproductie (OIV-april 2021)

De wereldproductie wordt in 2020 geschat op 260 miljoen hl, dit is een lichte stijging van 1% tegenover 2019.

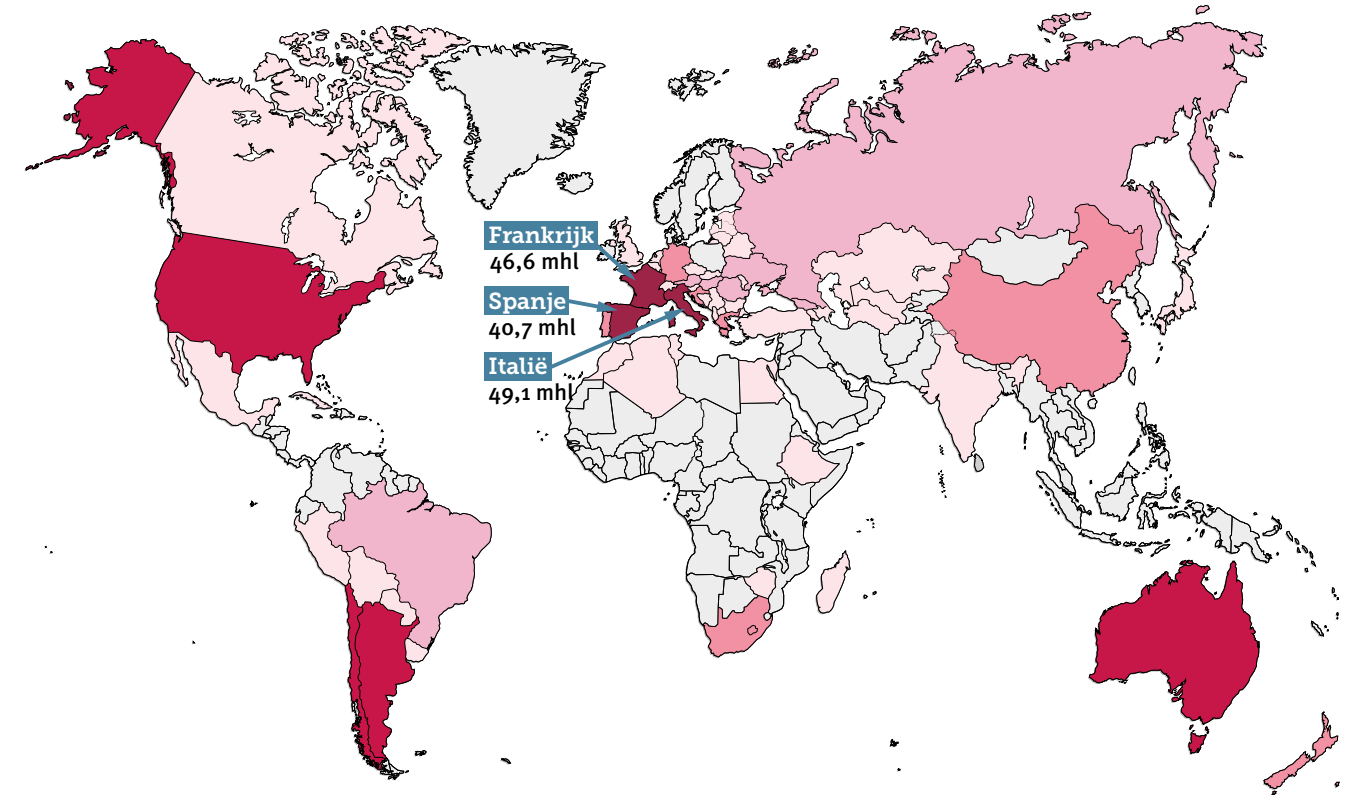
Grootste producerende landen

- › **Italië:** 49,1 miljoen hl (19% van totale wereldproductie)
- › **Frankrijk:** 46,6 miljoen hl (18% van totale wereldproductie)
- › **Spanje:** 40,7 miljoen hl (16% van totale wereldproductie)
- › **VS:** 8%
- › **Argentinië:** 4%
- › **Australië:** 4%
- › **Chili:** 4%
- › **Zuid-Afrika:** 4%

De top 3 landen (Italië, Frankrijk en Spanje) zorgen samen voor 53% van de wereldproductie in 2020 en zien een lichte stijging van hun wijnproductie tegenover 2019.

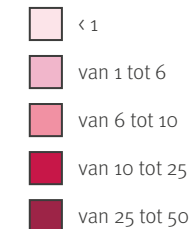
De top 8 van producerende landen zorgen samen voor 77% van de totale wereldproductie.

Wereldproductie 2020

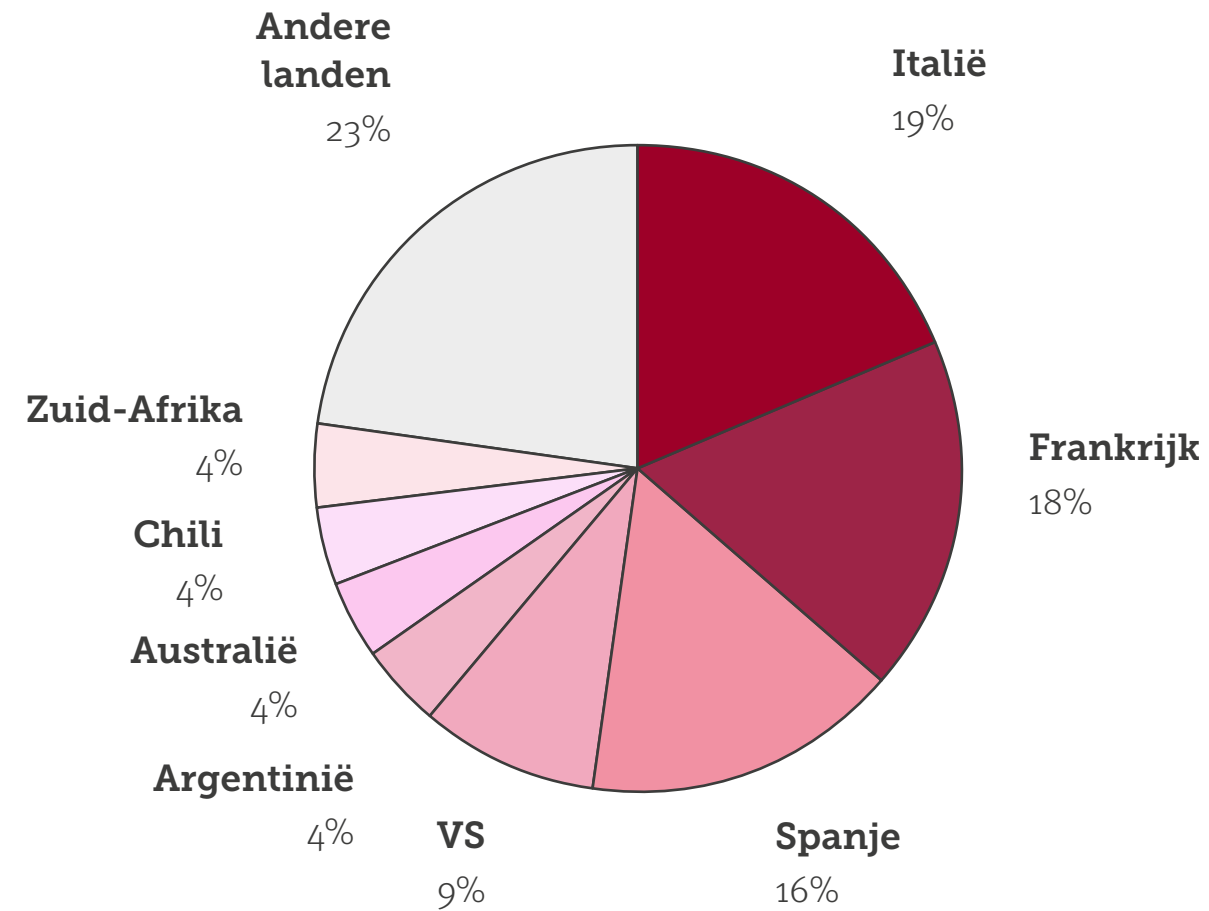
Wijnproductie in mhl

(zonder sap en most)

Bron: OIV

Wereldproductie 2020

Bron: OIV

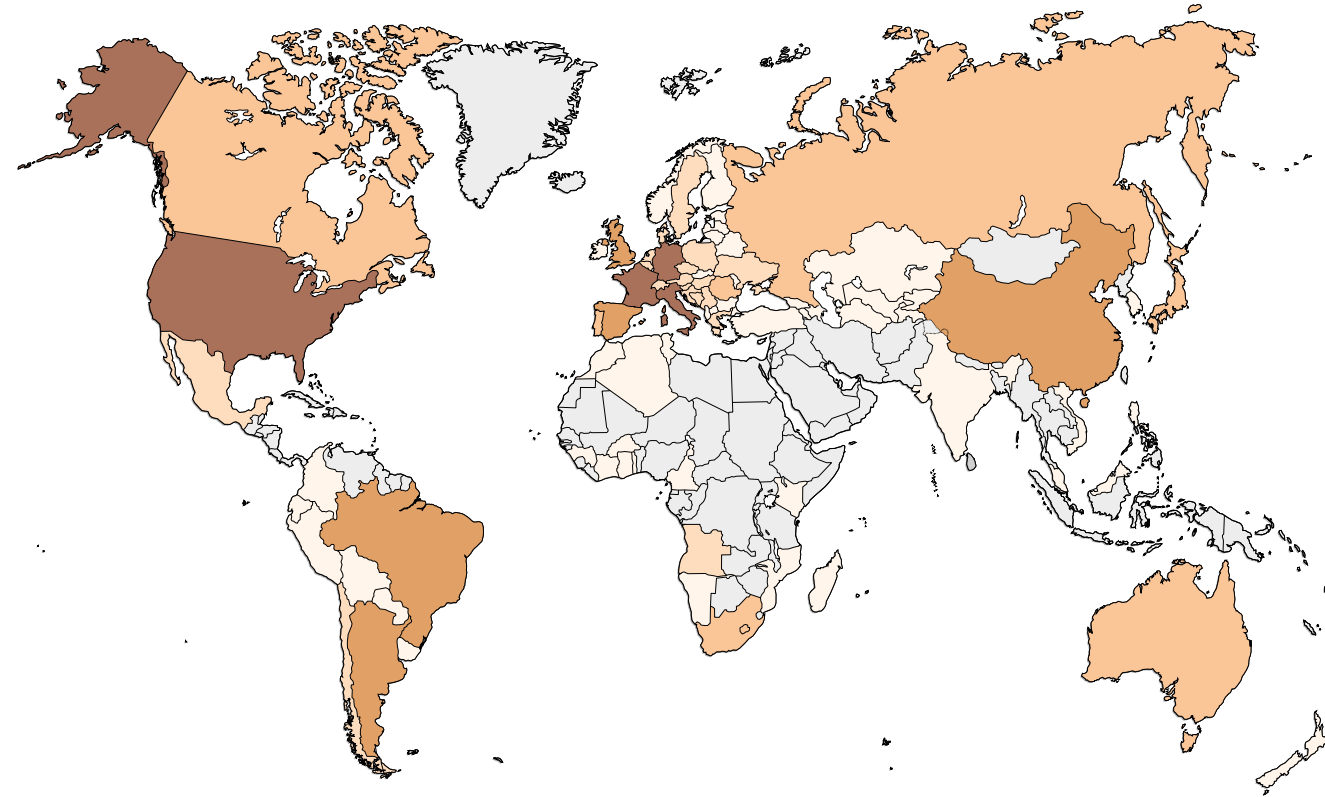
Wereldconsumptie

De wereldconsumptie van wijn is in 2020 geschat op 234 miljoen hl, dit is een daling van 3% tegenover 2019. Deze daling is analoog met de daling die we zagen tijdens de financiële crisis in 2008-2009. Het eerste jaar van de COVID-19 crisis benadrukt de gevolgen op het consumptiegedrag in verschillende landen van de wereld.

5 landen consumeren voor bijna de helft van de totale wereldconsumptie.

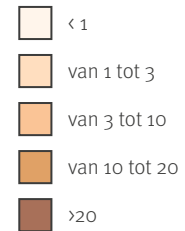
› De **VS** blijft koploper en dit sinds 2011.

Internationale wijnconsumptie

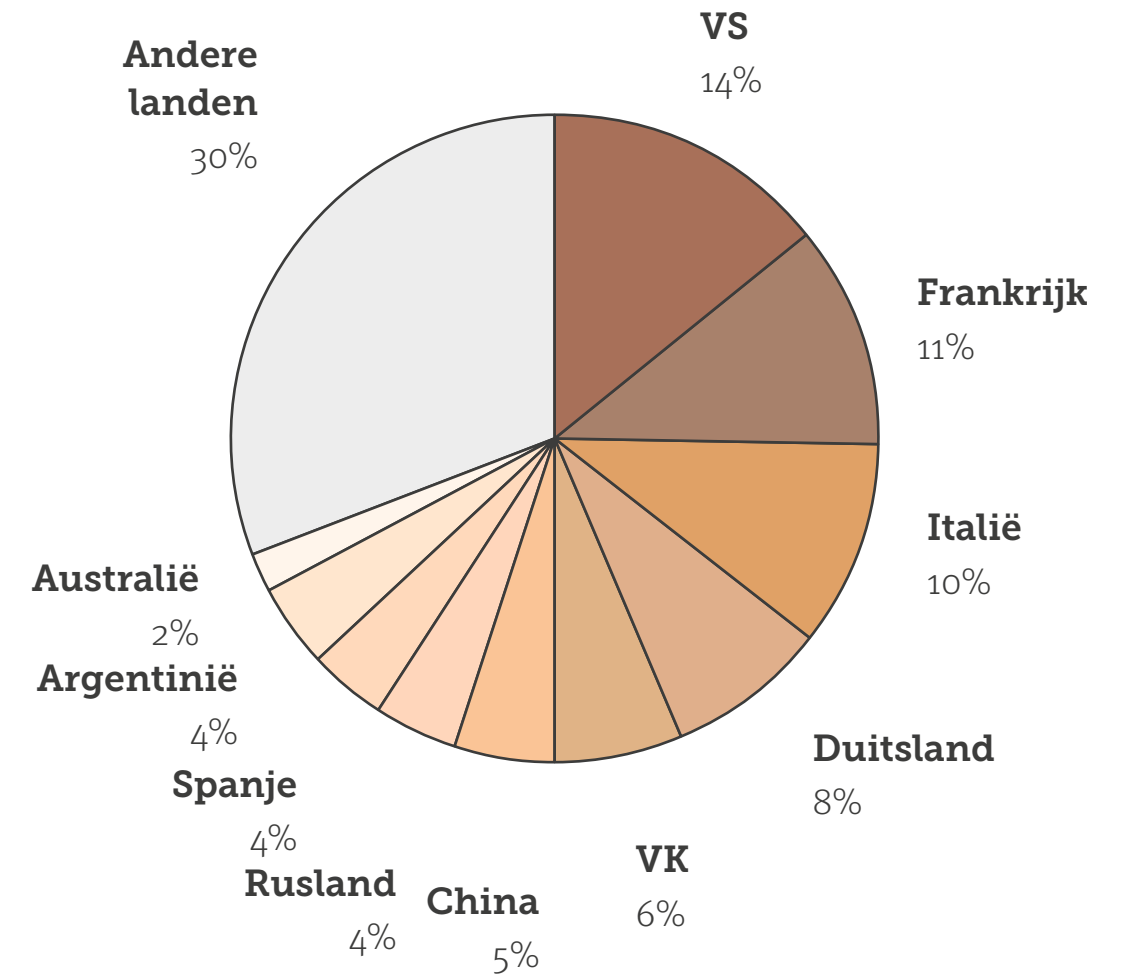

Bron: OIV

Wijnconsumptie in mhl (zonder sap en most)

Wereldconsumptie 2020

Bron: OIV

Impact van COVID-19 op de wijnsector: voornaamste trends

1. Het heterogeen consumptiegedrag tussen landen in 2020 hangt af van:
  - › consumptiegewoonten (aandeel wijn in totaal drankverbruik, aandeel horeca enz.)
  - › duur en strengheid van lockdown maatregelen zoals verkoopverbod
  - › belang van toerisme in de nationale wijnconsumptie
2. Verschuiving in distributiekanaal:
  - › volledige of gedeeltelijke sluiting van de horecasector zorgde voor een daling in verkoopcijfers en in mindere mate in volume
  - › toename van wijnverkoop via e-commerce en via grote verdelers zorgde slechts gedeeltelijk voor een compensatie van de geleden verliezen door de horecasluiting
3. Volume versus waarde:
  - › premium wijnen leden het meest onder de sluiting van restaurants en wijnbars,
  - › terwijl grotere producenten goed presteerden dankzij partnerships met groothandels
4. Mousserende wijn is de wijnsoort die de grootste verliezen kende
  - › champagne: -18% in volume, 1 biljoen euro verlies
  - › Prosecco: +4% in exportvolume maar -3% in exportwaarde
  - › Wijn in box daarentegen kende een scherpe stijging in volume en waarde in de VS, VK, Japan en de Scandinavische landen
5. Verschuivingen in globale handelspatronen als gevolg van:
  - › daling van globale vraag door de COVID-19 crisis
  - › nieuwe handelsbarrières (VS invoertarieven, Chinese tarieven op Australische wijn, Brexit)

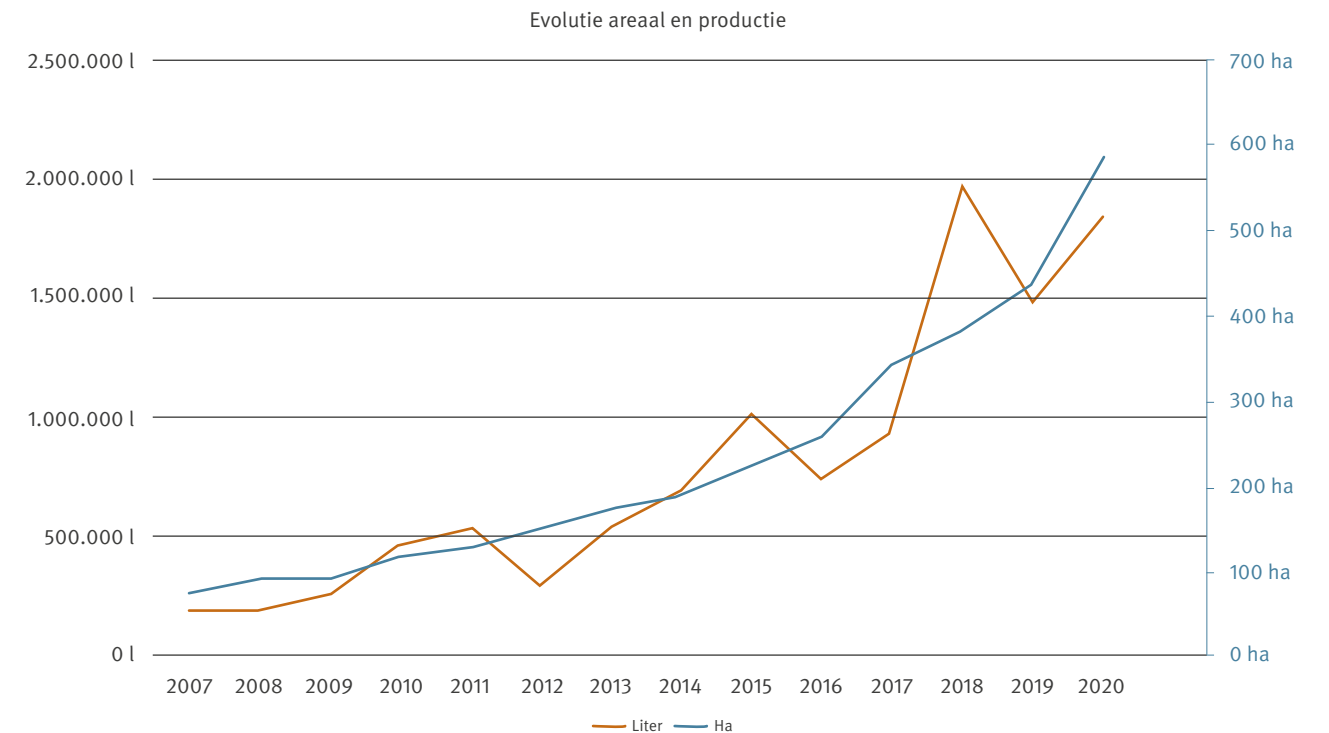
Bron: OIV

België in cijfers

Kwart meer Belgische wijnbouwers in 2020.

De totale Belgische wijnproductie in 2020 (1.853.034 liter) benadert die uit het topjaar 2018 (1.983.000 liter) en dat ondanks de late vorst in mei 2020 en de te hete zomer, wat leidde tot minder sappige druiven.

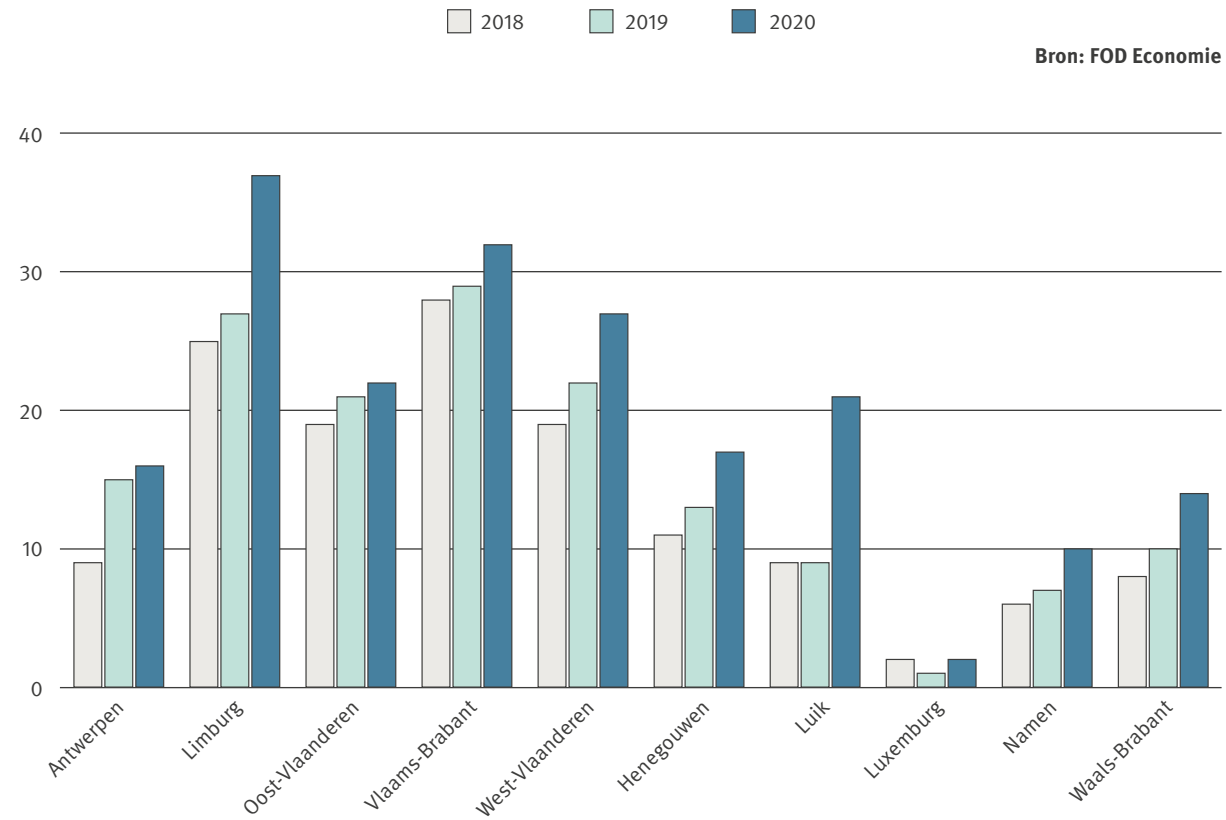
Evolutie Belgische wijnbouw in hectare en aantal liter

Bron: FOD Economie

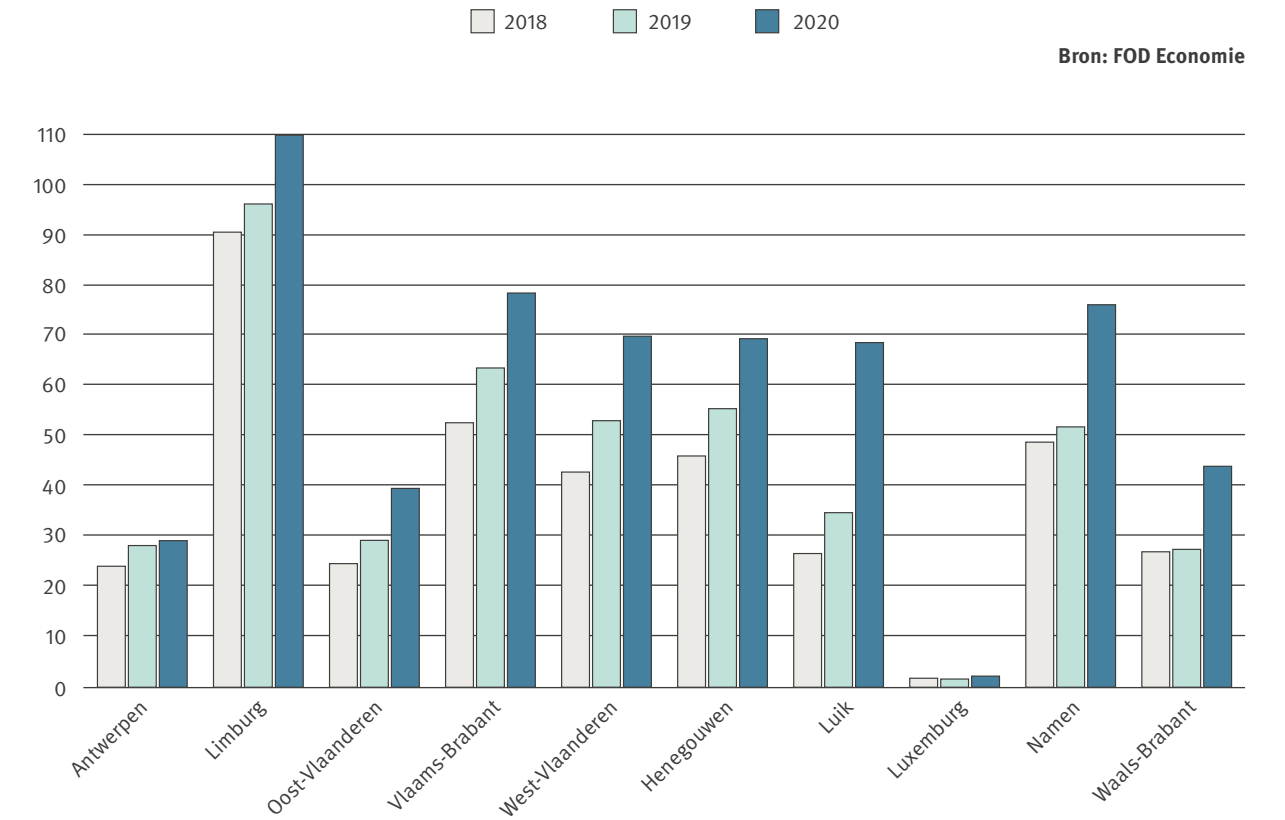
De databank van de FOD Economie bevat momenteel de gegevens van 198 wijnbouwers / wijndruiven producenten. Dit cijfer bevat zowel professionele als 'amateur' wijnboeren. Dit cijfer bevat eveneens wijndruiventelers die hun druiven geheel of gedeeltelijk verkopen aan wijnbouwers.

Aantal wijnboeren per provincie

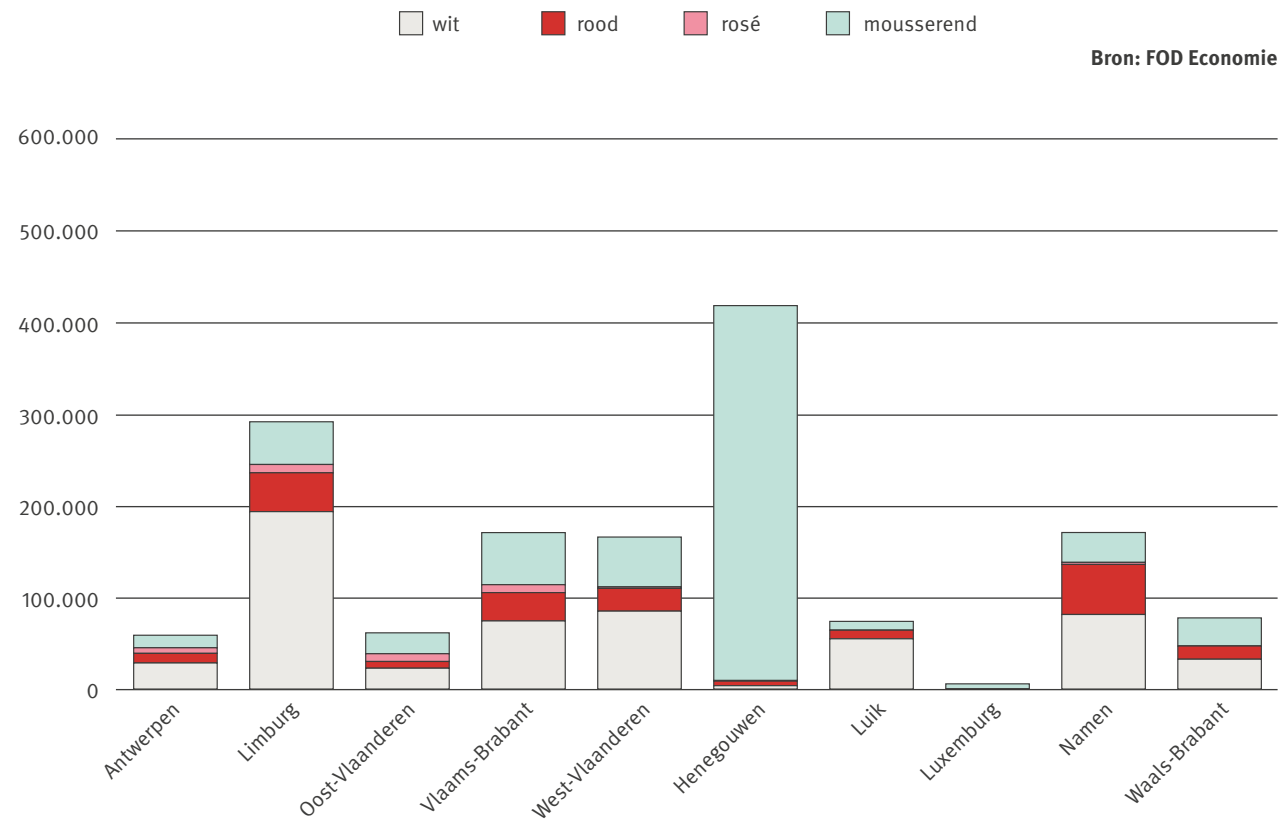
Het aantal wijnbouwers in België stijgt jaar na jaar. In 2020 werden 198 wijnbouwers geregistreerd tegenover 154 in 2019. De grootste stijging vond plaats in de provincies Limburg en Luik. Vlaanderen heeft nog steeds dubbel zoveel wijnboeren dan Wallonië maar een inhaalbeweging is aan de gang.

Aantal beplante hectare per provincie

In totaal werd in België maar liefst 587 hectaren grond gebruikt om wijn te verbouwen. Gemiddeld beplant een wijnboer 3 hectaren met wijnstokken. Slechts 14 producenten bezitten meer dan 10 hectaren grond.

Aantal liter per type wijn per provincie

Limburg is de grootste witte wijnproducent.
Henegouwen blijft de eerste plaats behouden van grootste wijnproducent in België. Dit is te verklaren door de hogere productie van mousserende wijn. Deze verdraagt immers een grotere opbrengst per hectare.

Wijnbouw in Oost-Vlaanderen

Oost-Vlaanderen telt in 2020 officieel 21 wijnbouwers. Dit is bijna een verdubbeling van het aantal op 5 jaar tijd. Domein De Kluizen wordt bij Vlaams-Brabant gerekend aangezien de wijngaarden in Affligem liggen. In de productiecijfers is geen opname van domein De Gusseme, omdat er geen aangifte werd gedaan. Er werden dus 21 wijnbouwers opgenomen in 2020.

Voor 2021 hebben niet minder dan 27 domeinen aangifte van productie doorgegeven aan de FOD Economie. Een aantal domeinen zijn klaar om hun wijn binnen enkele jaren op de markt te brengen. De sector evolueert ook in onze provincie dus razendsnel.

De 21 Oost-Vlaamse wijnboeren in 2020 (hierop zijn de cijfers gebaseerd):

- › Carrijn
- › Cruysem
- › De Barra
- › De 3 Fonteynen
- › De Roscam
- › Landgoed Dorrebeek
- › Fortune
- › Het Verhaal LZ
- › Kampenberg
- › Laagland
- › Lee flank
- › Mira
- › Nobel
- › Piro
- › Pres de Gand
- › Rhode
- › Sotteveld
- › 't Varent
- › Vandersteene
- › Waes
- › Wetterberghe

Wijnproductie Oost-Vlaanderen

	2013	2016	2020
Wit	5.130	14.015	33.377
Rood	3.120	4.405	15.158
Rosé	1.260	2.330	4.150
Mousserend	4.100	8.820	31.095
Mousserend rosé	-	-	6.900
Beplante hectare	5	17,50	39,56
Aantal	8	11	21
Totaal	13.610	29.750	90.680

Bron: OIV

De verdeling per grootte areaal is de volgende:

- › 4 wijnbouwers met 3 tot 10 hectare
- › 6 met 1 tot 3 hectare
- › 11 kleiner dan 1 hectare

Wat productie betreft zijn er:

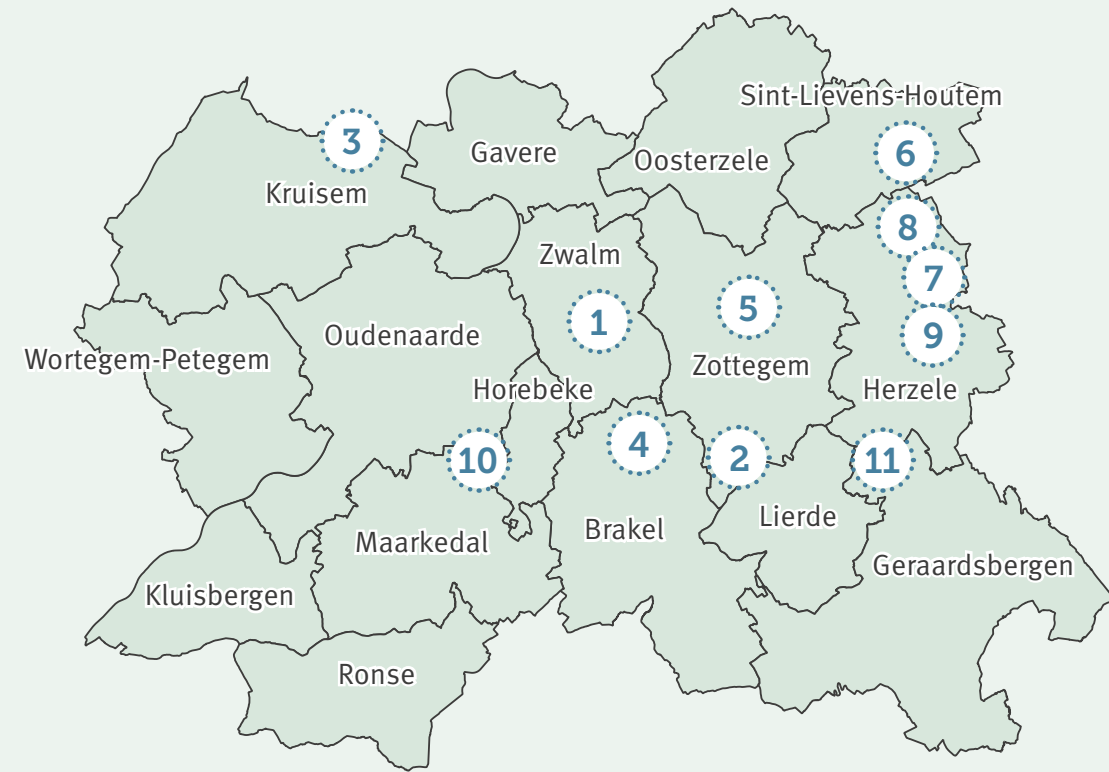
- › 2 wijnbouwers die tussen 15.000 en 50.000 liter produceerden
- › 5 tussen 5.000 en 15.000 liter
- › 8 tussen 1.000 en 5.000 liter
- › 6 minder dan 1.000 liter

Op bezoek bij de Oost-Vlaamse wijnbouwers

In 2021 deden 27 wijnbouwers aangifte bij de FOD Economie van aanplant en/of productie. Dit zijn hun verhalen. Ze werden per regio gegroepeerd. Sommigen zijn pas opgestart en hebben bijgevolg nog geen verkoop, maar ze worden bij de wijnbouwers van onze provincie gerekend gezien ze al productiecijfers aanleverden.

Algemeen kan gesteld worden dat de oogst voor 2021 niet goed was. De oorzaak is duidelijk: vriesweer, te veel neerslag tijdens de zomer, valse en echte meeldauw, en op het einde dan ook nog eens een spreeuwenplaag. In totaal werd in 2021 in Oost-Vlaanderen op 46 hectare ongeveer 69.000 liter wijn geproduceerd (cijfer FOD Economie), een daling van bijna 25% tegenover 2020. De gedetailleerde cijfers zijn nog niet gekend.

VLAAMSE ARDENNEN

1

Wijndomein Bocclo

Zwalm

Peter Baele ontvangt ons thuis in het mooie Sint-Denijs-Boekel. Als operationeel manager bij Strukton heeft hij een drukke job. De wijngaard vormt dan ook een ontspannende, groene hobby. Hij volgde de cursussen wijnbouwer bij Syntra, NAC en de opleiding fytolientie. Hij plantte in 2018 in Wijlegem 1050 wijnstokken aan. Hierop worden 4 soorten hybrides geteeld: voor witte wijn Johanniter, Sauvignier Gris en Helios, voor de rode wijn werd gekozen voor Cabaret Noir. Deze resistentere rassen gedijen beter in ons klimaat. Ook vrouw Elke en de 2 kinderen helpen soms mee in de wijngaard. De vinificatie gebeurt in samenwerking met Wijndomein De 3 Fontein. Er worden witte, rosé, rode en mousserende wijnen gemaakt. Er is uitbreidingsmogelijkheid, maar dit is voorlopig niet aan de orde. De verkoop gebeurt via een webshop, mond aan mond reclame, events en enkele opendeurdagen. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers. De naam Bocclo: komt van 'beukelo': oud Nederlands voor beukenbos. Het beukenootje staat afgebeeld op het etiket van hun wijnflessen.

Willy Carrijn is een kleine zelfstandige wijnbouwer die in 2008 begonnen is met fruitwijn maken. Het is in die periode dat hij de smaak te pakken kreeg voor de wijnbouw. Omdat Willy het belangrijk vindt om correct te kunnen proeven heeft hij ook de cursus sommelier-conseil gevolgd, evenals opleidingen bij de Vlaamse Wijnmakersgilde. Hij is lid van VVS en medekeurder van de beste Belgische wijn. In 2012 beslist Willy om 600 stokken in de tuin achter zijn woonhuis te planten in Sint-Maria-Oudenhove. Het gaat om Johanniter, Regent, Sauvignier Gris, Viognier en Chardonnay. In 2016 worden 400 stokken Cabernet Cortis bijgeplant in Erwetegem. In totaal staan er op 25 are 1000 stokken.

De schuimwijn van 2017 is voor de helft verkocht, en dan volgt in de jaren 2018 t.e.m. 2020 productie van stille wijn. Deze zijn jaarlijks uitverkocht en worden zelfs al een jaar voor de volgende oogst besteld. De productie is momenteel te klein om deel te nemen aan nationale keuringen en medailles te behalen. Voor 2021 zal opnieuw enkel mousserende wijn gemaakt worden. Dit heeft te maken met het klimaat. De mousserende wijn gaat voor 30 maanden sur lattes dus de oogst van 2021 zal pas in 2025 te koop zijn. Wijndomein Carrijn stelt maximale kwaliteit voorop op kwantiteit. Ze werken daarom zoveel mogelijk biodynamisch. Ze bieden ook degustaties aan. Het assortiment wordt aangevuld met de Oudenhoofse pommeau (uitverkocht) en het Oudenhoofs Aperitief (wit en rood), en twee soorten C-gin. Voor de klanten is een brochure van 40 pagina's uitgewerkt. Het domein is lid van WOW en de Belgische wijnbouwers.

3

Wijndomein Cruysem

Kruisem

Voor Kathy Declercq en echtgenoot Bart Bracke begon het allemaal met frequente bezoeken aan de Champagnestreek. Toen in 2015 hun bedrijf verkocht werd, en er een grond van 5 hectare beschikbaar was, werd beslist een bodemonderzoek te laten uitvoeren. Beiden volgden 5 jaar opleidingen: een cursus wijnbouwer in Ieper, een landbouwopleiding met optie wijnbouw, en de cursus fytolicensie en een aantal losse opleidingen en workshops.

In 2017 werden de eerste 3200 stokken aangeplant als proef: Chardonnay, Pinot Noir en Pinot Meunier. Er werd bewust voor deze traditionele rassen gekozen omdat het de bedoeling is om enkel mousserende wijn te maken volgens de traditionele methode. Ondertussen werd er 10 hectare aangeplant. In 2020 werd nog een grond bijgekocht waardoor het domein nu in totaal 48.000 stokken telt. De wijngaarden werden aangelegd op een manier die het optimaal inzetten van machines mogelijk maakt. Zo gebeurt het onderhoud van de wijngaard en de oogst vrijwel volledig machinaal. Enkel de snoei is nog bijna volledig manueel. In 2019 werd de eerste productie gestart, de flessen liggen ongeveer 2 jaar sur lattes en komen dan op de pupiters.

Kathy is bestuurslid van WOW en organiseert mee de Vitec-beurs in Waregem. Het domein is ook lid van de Belgische wijnbouwers. De verkoop zal vooral op thuisverkoop gericht zijn. Hiervoor is een mooie vinificatieruimte met degustatiezaal in aanbouw. Verder zullen ook de horeca en wijnwinkels bewerkt worden. Momenteel is Cruysem het grootste domein van Oost-Vlaanderen.

4

Landgoed Dorrebeek Michelbeke

De wijnranken (4700 stokken) van landgoed Dorrebeek werden aangeplant in 2004. De grond is gelegen op de zuiderhelling. Eric De Koekelaere ging op zoek naar druivenrassen die het best gedijen in ons klimaat. Er werd gekozen voor schimmelresistente rassen: Regent en Johanniter. Door de keuze voor die sterke rassen kan gewerkt worden met respect voor de natuur en moet er niet worden gesproeid met pesticiden. In die zin is een proefproject opgestart met een zeer aromatische oude Belgische druif 'Roland', die nóg sterker weerbaar zou zijn tegen allerlei ziektes. De Regentwijn is een rode, sterke, kruidige wijn die door zijn lagering op eikenhouten vaten subtiele toetsen van vanille prijsgeeft. Johanniter is een volle fruitige witte wijn. Het neusje van de zalm van dit wijnhuis is de schuimwijn Bubbels. Deze ligt 3 jaar 'sur lattes' alvorens afgewerkt te worden. De verkoop gebeurt in de eigen winkel en in het Promotiecentrum voor streekproducten in Gent. Het plukken en persen van de druiven, evenals de vinificatie en rijping van de wijn gebeurt ter plaatse.

5 De Drie Fonteinen

Zottegem

In 2007 werd begonnen met de voorbereidingen voor de wijngaard. Een stuk grond net buiten het centrum van Zottegem waar gedurende jaren paarden hadden rondgelopen, was de ideale basis voor een geschikte bodemstructuur. De wijngaard werd gedeeltelijk in 2008 en 2009 aangeplant met 1100 schimmelresistente druivenrassen. “Een bewuste keuze,” zegt wijnbouwer Luc Goessens. Enerzijds tijdbesparend omdat er max. 5 à 6 maal dient behandeld te worden tegen schimmels en ziektes. Anderzijds een bijdrage aan fauna en flora. Hij maakt geen gebruik van herbiciden, dus werkt met machinale en manuele onkruidbestrijding. Enkel het hoognodige tegen ziekten en schimmels en de gepaste voedingsstoffen om de druivelaars gezond te houden, maken het succes van de wijngaard en wijnen.

Er wordt zowel witte, rosé, rode als mousserende wijn vervaardigd. Het productieproces is volledig in eigen handen. Alle wijnen worden met veel passie en vooral geduld gemaakt.

Wijndomein De 3 Fonteinen behaalde een gouden medaille ‘Beste Belgische Wijn 2016’ met Cuvée rood 2015 en in 2021 met Cuvée wit Barrique 2020. Ze haalden ok een bronzen medaille bij de ‘Wijnkeuring van de Lage Landen 2017’ in het Duitse Neustadt voor de Méthode Traditionelle Brut Rosé van 2013. Sedert 2017 valt het domein jaarlijks in de prijzen met goud en zilver bij de internationale wijnkeuring ‘PIWI-International’. Dit is een keuring van wijnen vervaardigd enkel van schimmelresistente druivenrassen met deelnemers uit meer dan 15 landen. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

6

Wijngaard Kampenberg

Vlierzele

Als professioneel fotograaf, leerde Jan Caudron overall ter wereld succesvolle wijnbedrijven kennen, ook in regio's met een allesbehalve 'ideaal' wijnklimaat. Langzaam groeide zijn overtuiging dat wijnbouw ook bij ons mogelijk moest zijn. Maar eind vorige eeuw geloofde bijna niemand hem. Jan twijfelde dus lang tussen emigreren naar een wijnproducerend land, of toch maar hier proberen. Hij ging op zoek naar de allerbeste locaties en kon in 2004 zijn eerste 350 wijnstokken tussen de maïs- en witloofakkers van Vlierzele planten. Na Pinot Gris volgden blauwe Zweigelt uit Oostenrijk, Pinot Noir en de meest noordelijk gelegen Gamay van Europa. Langzaam werd de oppervlakte uitgebreid, tot ongeveer 1,5 hectare vandaag.

Het paradepaardje is de Kampenberg Kampagne, een rosé crémant van één oogstjaar of Kampagne met minstens 36 maand rijping sur lattes. Ondertussen heeft Jan zich helemaal omgeschoold tot wijnbouwer, stond hij mee aan de wieg van de vzw Belgische Wijnbouwers en adviseert hij vele nieuwe wijngaardeniers via vintec.be. Jan is ook lesgever Wijnbouw aan Syntra Midden-Vlaanderen. In 2022 wordt een nieuwe wijnmakerij met degustatieruimte in gebruik genomen. Door de bouwwerken, verkocht Jan voor het tweede jaar op rij

zijn druiven aan collega-wijnbouwers. Het jaar 2021 was zeker het moeilijkste jaar dat Jan al meemaakte, maar alles bijeen was er nog een gezonde opbrengst voor driekwart van de normale oogst. Maar dat enkel dankzij zijn ruime ervaring. Als je zo'n jaar in het begin tegenkomt hou je niets over. Zijn boodschap is dan ook: "De mensen die Tempranillo, Cabernet sauvignon en Sémillon willen planten hier... Hou ze tegen!!"

Wijndomein Piro

Herzele

Wouter De Vuyst, schoonzoon van Rudy De Vos (Pres de Gand) maakte op jonge leeftijd zijn droom waar om wijnboer te worden. In 2014 gingen de eerste wijnstokken de grond in, uitgebreid in 2016 tot 0,3 hectare en in 2020 volgde nog eens 0,2 hectare (in Hillegem). Naast Chardonnay werd ook Pinot Blanc en Pinot Noir aangeplant. Op de twee stukken grond, goed voor ongeveer 2000 stokken, worden enkel mousserende wijnen geproduceerd. De wijnkelder is volledig aangepakt en er is heel wat geïnvesteerd in machines om op een efficiënte en ecologische wijze te kunnen werken. De verkoop loopt uitsluitend via thuisverkoop en de website. Dit volstaat want de bubbels uit Herzele gaan snel over de toonbank. Zoals bij vele wijnboeren in België maar ook wereldwijd was 2021 een moeilijk jaar door de extreem moeilijke weersomstandigheden. Toch laat een wijnboer zijn hoofd niet hangen en kijkt Wouter positief naar de toekomst. De naam Piro verwijst naar de bijnaam van de overgrootvader van Wouter en de opvolging is verzekerd door de komst van zontje Finn. Wijndomein Piro is lid van WOW en verkreeg de appellatie 'Vlaamse mousserende kwaliteitswijn'.

Rudy De Vos is de man achter Wijndomein Pres de Gand. Gestart als hobby met enkele druivenstokken in zijn tuin in Moortsele en nu trotse eigenaar van een wijndomein van 5 hectaren gelegen te Herzele, Oosterzele en Merelbeke.

Herzele ligt in de Vlaamse Ardennen en het glooiend landschap is dus zeker een meerwaarde om wijn te verbouwen. De grond in Borsbeke heeft niet alleen een mooie zuidelijke helling maar heeft eveneens een mooie ondergrond, wat de terroir maakt en dus uitermate geschikt voor wijnbouw. De productie van zijn witte, rode en mousserende wijnen van traditionele druivenrassen Chardonnay, Pinot Noir, Pinot Meunier, Auxerrois en Cabernet Dorsa gebeurt in zijn nieuwe vinificatieruimte in Borsbeke. Jaarlijks worden er gemiddeld 20.000 flessen gebotteld. Het nieuwe gebouw biedt eveneens toegang tot een wijnwinkel waar je in alle rust van een glaasje wijn kan genieten met schitterend uitzicht. Het domein bezoeken en degustaties kan steeds op afspraak met diverse formules voor groepen tot 50 personen. Rudy doet alles zelf: van het verzorgen van de druiven, het oogsten, het maken van de wijn tot het bottelen toe. Hij hecht veel belang aan het zo natuurlijk en ecologisch mogelijk kweken van de druiven, zonder gebruik van pesticiden en eveneens zonder onkruidverdelgers.

Bij het maken van de wijn worden er geen kunstmatige aroma's toegevoegd en worden de wijnen zo natuurlijk mogelijk geklaard, zonder additieven. De wijnen krijgen alle tijd om zich te ontwikkelen, het product wordt zo puur mogelijk gehouden. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

In het jaar 2021 gooit Pedro Thomas zijn leven over een andere boeg. Hij gaat, samen met zijn gezin, zijn passie achterna, namelijk wijnbouw. In 2018 startte Pedro met de cursus 'wijnbouw' in Roeselare. In het voorjaar van 2021 plantte hij in totaal 4000 wijnranken aan, verdeeld over 2 wijngaarden gelegen in het pittoreske Rozebeke, waar de familie Thomas ook woont. Hierbij zijn de rassen Chardonnay, Pinot Gris, Pinot Blanc, Pinot Noir en Auxerrois de grond in gegaan, met als bedoeling stille wijn te maken. De eerste flessen worden verwacht in 2024. Kort daarna, wordt ook de wijngaard Driessche (7700 stokken) in Sint-Lievens-Esse overgenomen. Met als druivensoorten Pinot Noir, Pinot Meunier en Chardonnay. Deze wijnranken zullen mousserende wijn opleveren. Al snel gaat de familie aan de slag met het onderhoud van de wijngaarden. Dit gaat ook gepaard met de aankoop van het nodige materiaal en het voorzien van een vinificatieruimte, die voorlopig gevestigd is in de gewezen parochiezaal en die grenst aan de woonst van de familie.

In het najaar volgt de eerste oogst in Sint-Lievens-Esse. Na het vinificatieproces, gaan deze flessen minstens voor 15 maanden sur lattes. In 2023 zullen hiervan de eerste flessen te verkrijgen zijn. Het weer in het jaar 2021 heeft ervoor gezorgd dat de oogst van 2021 in Sint-Lievens-Esse niet de hoeveelheid druiven oplevert die zou moeten. Desondanks is de kwaliteit van de druiven hierdoor niet in het gedrang gekomen. Bij wijndomein Sotteveld wordt dit gezien als een opportuniteit om alert en snel te anticiperen op zaken zoals voorjaarsvorst, valse meeldauw, spreuwen... Kwaliteit staat boven kwantiteit. Het doel is om voor een iets lagere opbrengst te gaan maar met een uitstekende kwaliteit. Naast de wijngaard, is recent ook een oude boerderij aangekocht, die wordt omgebouwd tot B&B. In 2023 zullen hier de eerste gasten worden verwelkomd. De naam Sotteveld verwijst naar het gebied in Rozebeke waar de wijngaard gelegen is. Domein Sotteveld is lid van WOW.

Karliën De Roo heeft samen met echtgenoot Jo Dewulf, beide bio-ingenieur, grote interesse voor landbouw. Een prachtig gelegen stukje grond (1/3 ha) in hartje Vlaamse Ardennen en heel veel enthousiasme maakten het mogelijk om een droom te verwezenlijken: een eigen wijngaard, een eigen wijn. In april 2011 werden 1000 wijnstokken aangeplant en intussen worden stille en mousserende wijnen gemaakt. Er werd bewust gekozen voor resistente rassen: Regent en Johanniter. Voor het onderhoud van de wijngaard en de vinificatie staan zij zelf in, af en toe geholpen door de kinderen. De aangeplante druivenrassen maken het mogelijk om op een milieuvriendelijke manier aan wijnbouw te doen en ook de vinificatie gebeurt met aandacht voor de natuurlijke processen.

De verkoop is georganiseerd via thuisverkoop, in lokale handelszaken en er zijn rondleidingen voor groepen. Een mobiele stand zal ingezet worden om tijdens de zomer groepen op de wijngaard te kunnen ontvangen. Voor de toekomst zal nog meer op beleving ingezet worden. Met tien jaar ervaring kan nu een mooi eindproduct aangeboden worden met een eigen karakter en pure smaak. Uitbreiding is op dit moment niet voorzien, de kleinschalige wijngaard maakt dat alles leuk en beheersbaar blijft. Het is ook wachten op wat de volgende generatie beslist. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

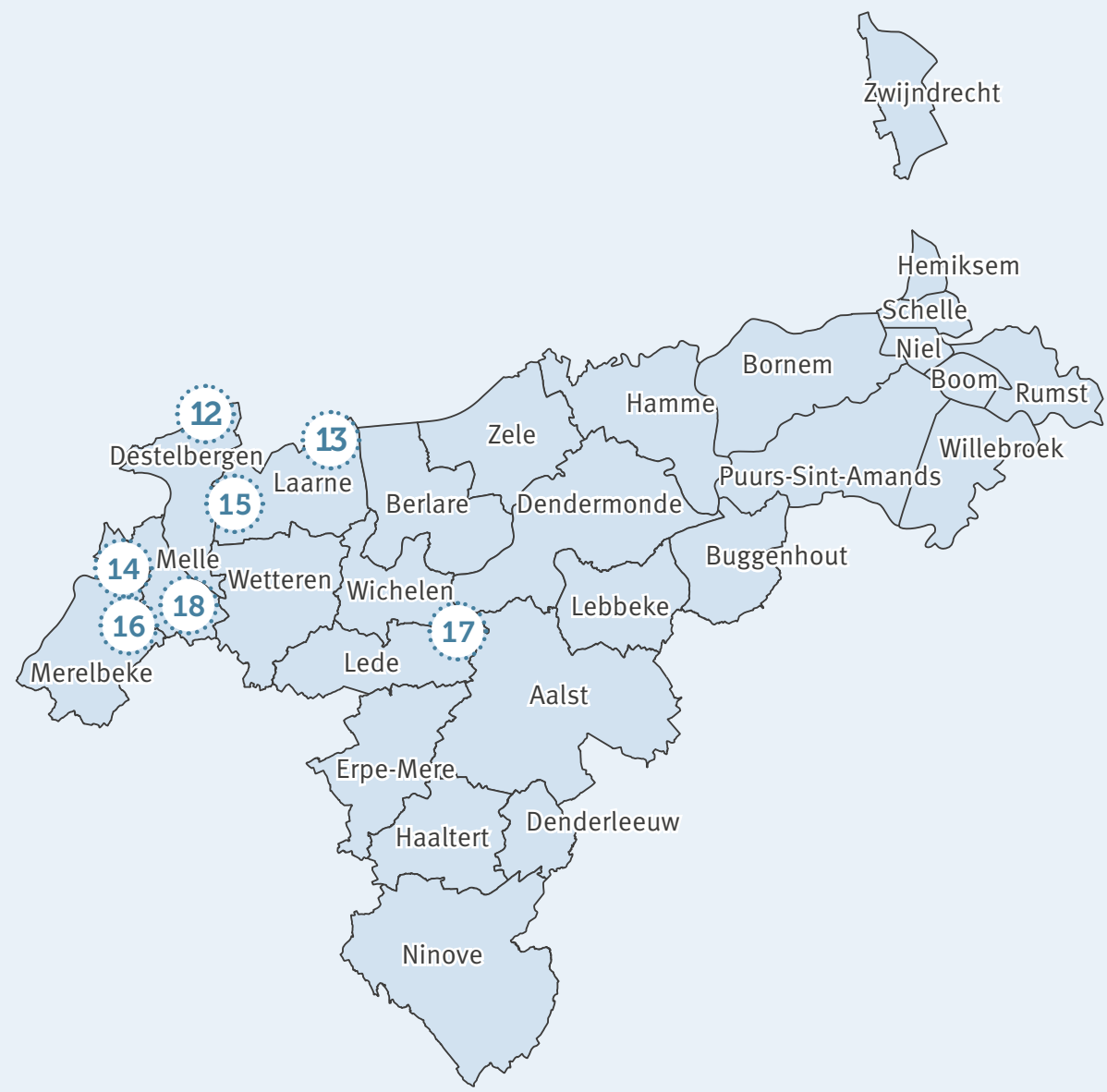

De naam Wetterberghe is de samentrekking van Karl Van Den Berghe (aannemer) en Heidi van Wetter (leerkracht). In 2013 kochten ze een stuk grond aan met de bedoeling er een woning te bouwen om er samen met de vier kinderen te wonen. De woning raakte echter niet vergund. Maar dankzij de hectare landbouwgrond die bij de woning hoorde, kon een nieuw project gerealiseerd worden. De bestaande hangar werd verbouwd naar een wijnmakerij met mooie degustatieruimte en op de één hectare grond rechtover deze wijnmakerij werden 4500 stokken aangeplant.

De keuze voor hybride rassen (zoals Regent, Sauvignier Gris, Johanniter) is weloverwogen: na het raadplegen van collega-wijnbouwers en als lid van de wijngilde Zottegem, vernam Karl dat deze rassen het best geschikt zijn voor ons klimaat en de bodem van de Vlaamse Ardennen. Ondertussen zijn er 11 wijnen op de markt gebracht, de eerste 4 cuvées dragen de namen van de 4 zonen.

Voor de toekomst wordt ook geëxperimenteerd met het Roland-druivenras, dat al in de middeleeuwen in de Vlaamse Ardennen werd geteeld. Wordt vervolgd...

SCHELDELAND

Filip De Ruyck, zoon Bavo en dochter Eline verbouwen sinds 2019 een wijngaard in Destelbergen met respect voor de natuur. Er werden al 5000 stokken aangeplant, waarvan momenteel een 3000 Zweigelt (Oostenrijks ras). De grond wordt zo weinig mogelijk machinaal bewerkt en ze werken in de wijngaard met hun paard en zonder chemische mest- of sproeistoffen. Filip, gepassioneerd door wijn en paarden, volgde diverse wijnoopleidingen en wil vooral stille wijn maken. Ook Eline en Bavo hebben reeds meerdere jaren ervaring in wijnbouw opgedaan op verschillende buitenlandse wijndomeinen. Ze hebben plannen om de stal om te bouwen tot een vinificatie- en degustatieruimte. Het domein is lid van zowel WOW als de Belgische wijnbouwers. Uitbreiding is mogelijk tot 12000 stokken. De eerste flessen wijn worden verwacht in 2024. Bavo en Eline wensen er in de toekomst hun beroep van te maken.

In de landelijke wijk Fortune te Kalken, waar het wijngoed zich bevindt, vierde men op het einde van de zomer het binnenhalen van de oogst in diverse herbergjes met de Fortuinkermis. Ter hoogte van de eerst aangeplante ranken bevond zich herberg 'De Blauwe Duif'. Het silhouet van deze vliegende vredebrenger vormt als typisch Belgisch symbool het label van het wijnbedrijf.

Het wijngoed werd door Filip Stevens heel kleinschalig gestart in 2015. Met de aanplant van voornamelijk Pinot Gris druiven groeide de wijngaard van 950 tot een goede 5600 wijnstokken met druivenrassen als Chardonnay, Pinot Noir en Pinot Blanc. Van de aanplant over het vele snoei- en onderhoudswerk in de wijngaard tot de vinificatie: alles gebeurt in eigen beheer, maar de passie is groot en werd in 2021 beloond met een bronzen medaille bij de wijnkeuring van de Lage Landen. En het wijnverhaal krijgt binnenkort een uitdagend vervolg. Momenteel zijn Filip en zijn vrouw Ellen volop bezig met de restauratie van het als monument geklasseerde estaminet (oud Vlaams café) 'In Den Bouw' (1860), die - net als de wijngaard - gelegen is in de Zomerstraat in Laarne. Je zal er wijn kunnen kopen, maar ook kunnen proeven van een glaasje of flesje wijn in combinatie met lekkere streekgerechten evenals kunsttentoonstellingen

bezichtigen. 'Lokaal, authentiek en artistiek': dé missie van Wijngoed Fortune. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

Wat startte in 2004 als hobby, met een proefwijngaard met 70 schimmeltolerante druivenstokken, groeide in 2012 uit tot een wijnbouwbedrijf in bijberoep.

Jean-Pierre De Coninck en echtgenote Hilde Naessens volgden beiden in 2009-2010 met succes de beroepsopleiding wijnbouwer-wijnmaker in Syntra Gent.

Ondertussen werd de wijngaard in 2011 uitgebreid met 400 stokken (Solaris en Johanniter als witte, Regent en Rondo als rode cépages). In april 2013 werden er nog eens 500 wijnranken aangeplant (Solaris, Johanniter als witte en Cabernet Cantor als nieuwe rode cépage). In totaal telt de wijngaard nu een goeie 1000 stokken. Er werd bewust gekozen voor resistente rassen omdat deze minder sproeibeurten nodig hebben. De druiven zijn ook vrij vroeg rijp. Als druivenwijn hebben ze een Cuvée wit (Johanniter en Solaris), een Cuvée rood (Cabernet Cortis en Cabernet Cantor) en in mooie jaren als er veel druiven zijn: een roséwijn van Rondo.

Gezien de wijngaard in de Merelbeekse wijk 'de Roskam' ligt, is hij ernaar genoemd. Op het etiket vind je een afbeelding van een echte paardenroskam.

Er wordt vooral op thuisverkoop gemikt. Dit kan steeds na afspraak of tijdens hun jaarlijkse opendeurdag (laatste zondag van augustus). Er wordt ook geleverd aan Lokaalmarkt Gentbrugge.

Caroline De Meyer en Luc Pieters zijn siertelers en runden het succesvolle bedrijf Exotic Plant in Laarne. Na de verkoop van het bedrijf werd in 2019 beslist om 250 stokken in de tuin aan te planten als een soort proefwijngaard. In 2020 volgden 3200 stokken op 1 hectare grond rechtover de woning. Er werd voor traditionele rassen gekozen zoals Auxerrois, Chardonnay, Merlot, Pinot Noir en Pinot Blanc. Vooral de persoonlijke voorkeur was hierbij bepalend. Ze volgden beiden de cursus wijnbouwer bij Syntra-West en bij NAC. Hun ervaring als sierteler kwam hierbij zeker van pas. De tip om te starten met een proefwijngaard was een schot in de roos en zouden ze elke startende wijnbouwer aanraden. Zo kon de werkdruk ingeschat worden maar ook de nodige automatisering en de gevoeligheid voor schimmels ervaren worden. In 2021 werd heel preventief gewerkt: steeds een stap voor de regen. Er zal vooral stille wijn gemaakt worden gezien het al grote aanbod aan mousserende op de markt. Ook rode bewaarwijn staat in de planning, hiervoor worden houten vaten aangekocht. Een nieuwe vinificatieruimte achteraan de woning wordt gebouwd en zou in september 2022 klaar moeten zijn. In de kelder komen de houten vaten. Er wordt ook een nieuwe serre gebouwd waarin wijnstokken zullen aangeplant worden, de sierteler

kan het niet laten...Ontvangsten zullen pas in 2023 mogelijk zijn. Kwaliteit primeert, zoals ook vroeger voor het sierteeltbedrijf. Het domein is lid van WOW en de Belgische wijnbouwers en de naam van het wijndomein verwijst naar de wijk 'Eekhoek' in Laarne.

In 2015 plantte Wouter Bogaert 1600 stokken met drie rassen: Pinot Auxerrois, Lemberger en Chardonnay. De bedoeling was eerst om enkel mousserende wijn te maken maar in 2017 viel een test voor stille wijn goed mee. Er wordt nu voor twee derde mousserende en één derde stille wijn gemaakt. In 2021 was er groot verlies door de weersomstandigheden, dus wellicht wordt het grootste deel van de oogst gebruikt voor mousserend wijn. De naam ‘Het Verhaal LZ’ verwijst naar drie verhalen:

- › het historisch verhaal: een wijngaard op de rand van een oud Pruisisch/Duits vliegveld. De Duitsers lieten hier eerst de Zeppelins en daarna de Gotha IV bommenwerpers opstijgen. De namen van de wijnen verwijzen naar de nummers van de Zeppelins (LZ33, LZ35 en LZ37).
- › het wijnverhaal: bij het proeven van de wijn zullen nieuwe en positieve verhalen ontstaan. Het wordt nu een verhaal van verenigen en verbinden.
- › het eigen verhaal: het runnen van een bedrijf is een stresserende zaak. Werken in de wijngaard werkt therapeutisch: rust, eenvoud en natuur ontzorgen en herbronnen. Aanvaarden dat niet alles te sturen is.

Er is geen uitbreiding voorzien, Wouter doet alles alleen maar is ook volledig ingericht. Het domein is lid van WOW en van de Belgische wijnbouwers en stuurt stalen voor het bekomen van de appellatie. Dit is voor hem een waardering en erkenning als wijnbouwer.

Bezoeken op de wijngaard zijn mogelijk maar er is geen ontvangstruimte, gezien agrarisch waardevol landschap. Alles moet dus buiten gebeuren wat wel beperkend is. In 2021 werd een bronzen medaille behaald op Beste Belgische wijn met Cuvee LZ37 (mousserend).

Wijndomein Leeflank is een wijndomein, maar ook een microbrouwerij en eventlocatie. Eind 2015 werd het domein van één hectare aangekocht genaamd ‘kasteel Ten Bosch’. De naam werd dadelijk veranderd naar wijndomein Leeflank, een verwijzing naar: een flank in Lede naar analogie met de televisieserie ‘Zuidflank’ (Lee-flank) en ook naar het motto “Drink onze drank en ge zult lang leven” (Leef-lank).

Opgericht door pater familias Bart Vanryckegem in 2016, werden 2700 wijnstokken Chardonnay, Spätburgunder en Acolon aangeplant rondom het landhuis daterende uit 1869. Tevens werden bij wijze van proef 50 stokken Nebbiolo aangeplant. Zoon Free installeerde op de site een microbrouwerij. Ondertussen produceren ze wijnen, schuimwijnen, bieren en kombucha’s (het non-alcoholisch alternatief). Tijdens de zomermaanden is men iedere zondag welkom op het zomerterras om de huisgemaakte dranken te proeven. De wijnproductie wordt ter plaatse verkocht. Het is mogelijk voor bedrijven en privé-evenementen het domein af te huren met zijn seminarieruimtes & stretch-tent tot en met 75 personen.

In 2021 werd door vorstschade en valse meeldauw een geringe oogst gerealiseerd, uitsluitend bestemd voor de productie van mousserende wijn.

Een deel van de wijngaard werd gebruikt om het anti-vorst systeem Frolight (uit Gavere) uit te proberen, met goed resultaat. De stokken waren op die rijen voor 80% meer beschermd.

Wijndomein Leeflank is lid van WOW waar op een open manier kennis wordt gedeeld.

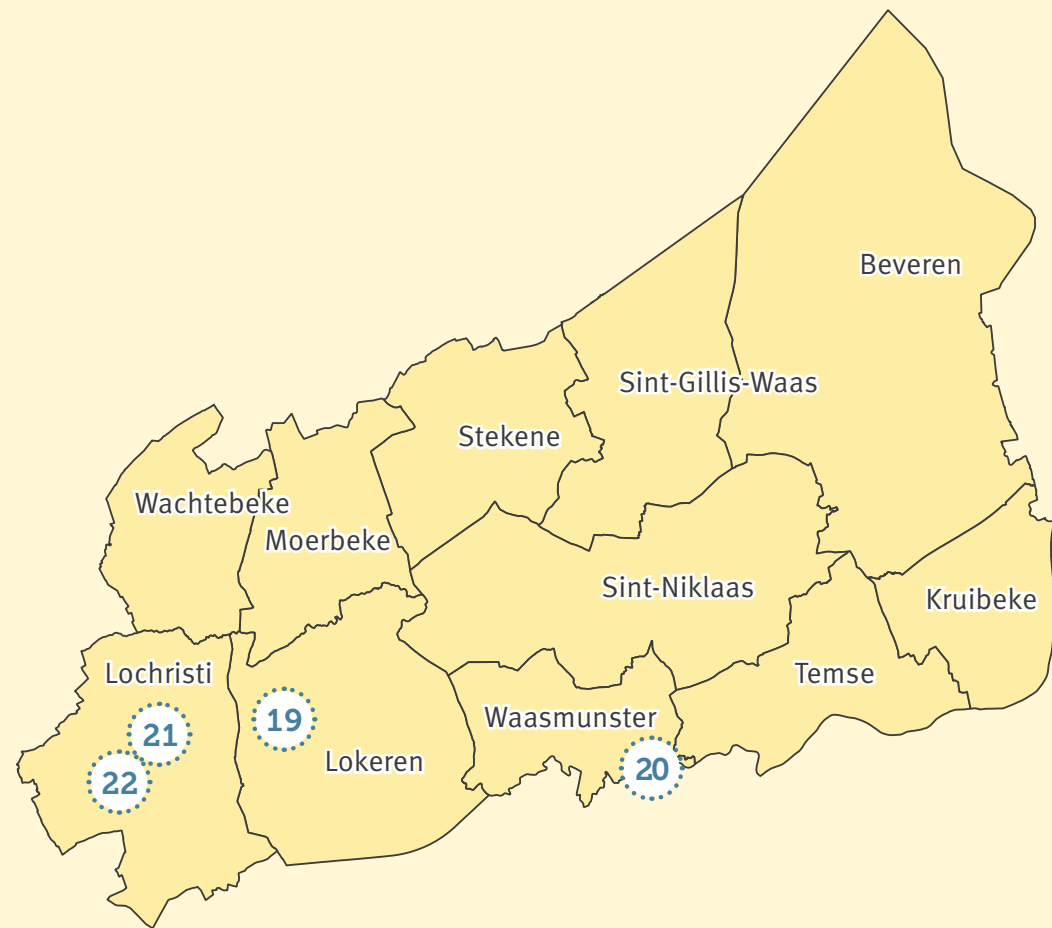

Jürgen Van de Walle en Nadja De Craecker zijn de beziers van Wijngoed Rhode. In de groene gordel achter de kerk van Gontrode plantten ze in 2010 hun eerste druivelaars in een proefwijngaard. Vandaag wordt zorg gedragen voor een 5.000 tal wijnranken. De naam Wijngoed Rhode verwijst naar Gontrode, Land van Rhode en de Rodelandroute, een fietsroute die langs de wijngaard loopt. Het domein legt zich toe op de creatie van kwaliteitsvolle witte wijnen. Drie druivensoorten werden aangeplant: Solaris, Sauvignier Gris en Johanniter. Wijngoed Rhode focust op kwaliteit in product, presentatie en beleving. De stijlvolle huisstijl en innovatieve relatiegeschenken werden zelfs opgepikt in het buitenland. Zo werd hun houten geschenkverpakking - waarin snoeihout wordt verwerkt - geselecteerd door het Cité du Vin in Bordeaux, Frankrijk.

‘When quality wine becomes your quality time’ omvat het belevingsprogramma van Wijngoed Rhode: privé-rondleidingen, wijndegustaties op het wijnterras of in de nieuwe degustatieruimte, bedrijfsevents op maat en sinds 2021 ook een intiem culinair wijnconcept genaamd ‘Dinner at the vineyard’. Men kan er van mei t.e.m. augustus intiem tafelen onder de Zuid-Afrikaanse shelter. De wijnen van Wijngoed Rhode zijn enkel beschikbaar via het domein zelf na afspraak, of via de webshop.

WAASLAND

Ronnie en zoon Bjorn ontvangen ons in Oostakker waar zich de vinificatieruimte bevindt. Op een landbouwgrond in Doorslaar (bij Lokeren) kwam er in 2018 een eerste aanplant van 2000 stokken, nadien volgden opeenvolgend 800, 1500 en nog eens 1500 stokken zodat er nu in totaal 5800 stokken op ongeveer 1,5 hectare geplant zijn. Voornamelijk Chardonnay, Pinot Noir en Pinot Gris: een keuze uit persoonlijke voorkeur en rassen die hier rijp te krijgen zijn. 2021 was een moeilijk jaar met meer werk en minder opbrengsten. Er zal voornamelijk mousserende wijn gemaakt worden. Er is met de gekozen rassen steeds een oplossing naargelang het seizoen. Ronnie en Bjorn doen alles samen, want combineren beide een vaste job met de wijngaard.

In de wijngaard moet soms ingegrepen worden bij regen. Ze zijn voorstander van de “lutte raisonnée”: het juiste product, met de juiste dosis en het juiste toestel, op het juiste moment. Er worden geen herbiciden noch insecticiden gebruikt. Voor de toekomst wordt gerekend op een 5000 tal flessen per jaar waarbij de verkoop zich zal toespitsen op webshop, thuisverkoop, winkels en horecazaken. Ook toerisme is als troef inzetbaar: de wijngaard is heel mooi gelegen in het groen. Uitbreiding is mogelijk want er is 8,5 hectare grond maar eerst willen ze de bestaande aanplant nagaan. Het wijndomein is lid van Wijnbouwers Oost-West vzw (WOW).

De wijngaarden van het kleine Wijndomein Mira liggen langs de oevers van de Oude Durme. Een eeuw geleden was dit een deel van de getijderivier de Durme die de meersen in Hamme regelmatig met haar brak water overspoelde. Vandaag rest er een rustige afgesneden meander die als een spiegel de zon weerkaatst en zorgt voor een microklimaat. Samen met de zware kleigrond is dit een perfecte plaats voor druivelaars, toerisme en gastronomie. Met bijna 1 hectare (4 wijngaarden) moderne druiven zoals Sauvignier Gris, Solaris, Johanniter, Bianca en Muscaris maken Matthias Temmermans en echtgenote Nancy Colman een schuimwijn, méthode traditionnelle. Er is in de streek weinig grond beschikbaar, daarom wordt ook met systeem 'métayage' of deelpacht gewerkt: de eigenaar investeert in grond en stokken, de wijnbouwer levert hem een deel van de wijnproductie.

In de naamgeving van de wijnen herken je meteen het hoofdberoep van de wijnmaker: filmregisseur. Net zoals op een filmset probeert Matthias met zijn acteurs, de druiven, telkens opnieuw een mooie blend, een nieuwe take te vereeuwigen. Take 1, 2 en 3 (rosé) gingen in 2021 in première en waren snel uitverkocht. In 2022 worden Take 4, Take 5 en eerste Regent rosé schuimwijn Take 6 gelanceerd. De keuze voor piwi's is voor Matthias een evidentie aangezien

hij absoluut kiest voor minimale chemische bescherming. Ambitie van de wijnmaker is om elk jaar opnieuw een nieuw verhaal te vertellen: toegankelijke wijn met een verrassend plot.

Laurence Van Duffel-De Kerpel en echtgenoot Joris Van Duffel stralen beide passie voor wijn uit. Waar vroeger de site bekend stond als sierteeltbedrijf, zijn er nu wijnranken te vinden. De start dateert van 2012 met 0,5 ha, nadien volgde nog 1 hectare in 2014 en 1,5 hectare in 2016. Waar alles eerst manueel verliep, werd er geïnvesteerd in machines zodat men evolueert naar meer mechanisch onderhoud. In 2017 werd opnieuw bijgeplant. Er zijn verschillende rassen aangeplant, nu dus op een totaal van 5,5 hectare. Het gaat om witte druivensorten: Chardonnay, Johanniter, Bronner, Auxerrois en Pinot Gris. Er zijn ook rode druivensorten aangeplant: Pinot Noir, Regent, Cabernet Cortis en Zweigelt, Acolon. In de loop van april 2022 worden ca. 2 hectare bijgeplant, het totaal komt dan op 7,5 ha. Het domein werkt nauw samen met Oenoloog Olivier Verhelst.

Op de 'Concours Mondial de Bruxelles' won Nobel Johanniter/ Bronner 2016 de zilveren medaille. Een gouden medaille werd behaald bij de beste Belgische wijnen in 2016 met Nobel Johanniter/ bronner 2015.

De verkoop gebeurt tijdens degustaties in de mooie ontvangstruimte, bij wijnhandels en bij een selectie restaurants. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

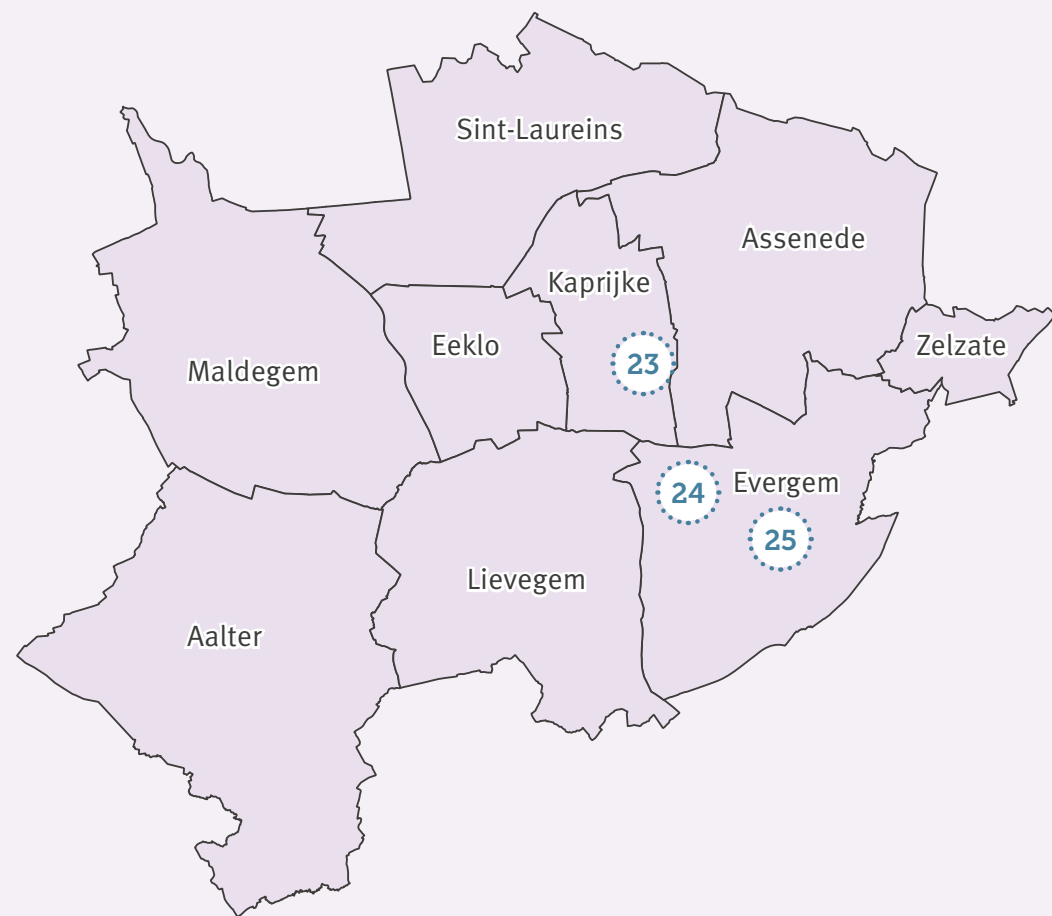

Denis Geers, CEO van drukkerij Graphius (460 werknemers), kocht samen met zijn vrouw Joke De Vos in 2007 het mooie kasteel Rooselaer in Lochristi. Er zijn nog steeds verbouwingen aan de gang. De schuur werd gerenoveerd tot feestzaal. De kelders worden de vinificatie- en degustatieruimte. In 2017 werden de eerste 1200 stokken aangeplant. Er volgden 3500 stokken in 2019 en momenteel staan er in totaal 7200 stokken in drie weiden rond het kasteel. De eerste flessen worden in 2025 verwacht. Denis heeft altijd een passie gehad voor werken in de tuin (fruitbomen, koeien, schapen), hij is een grote wijnliefhebber en vond een wijngaard rond het kasteel een perfecte activiteit, de aankoop van het kasteel vormde dan ook de trigger.

Momenteel werkt vooral zijn vader samen met de tuinman in de wijngaard gezien zijn weinige vrije tijd. Er werd gekozen voor Johanniter, Pinot Noir maar ook voor de helft Merlot, Cabernet franc en Sauvignon, op advies van een wijnbouwer uit de Bordeaux streek. Een eigenzinnige keuze met een zeker risico. Het is afwachten tot 2025 voor het resultaat maar op lange termijn kan Merlot lukken.

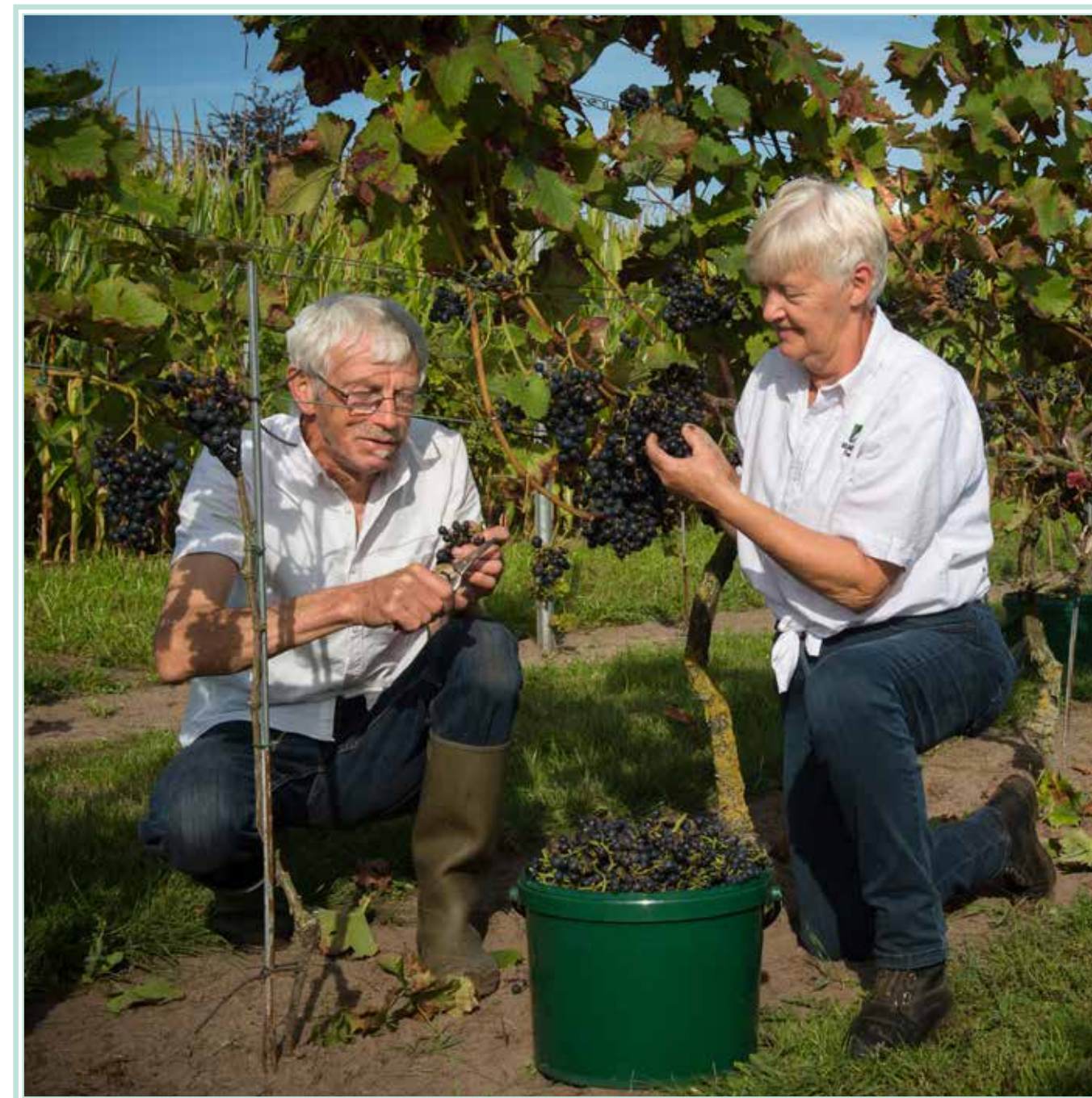
De bedoeling is stille wijn te maken. Er zijn nog uitbreidingen mogelijk, het domein beslaat 22 hectare en bestaat o.a. uit 3,5 hectare bos, 1,5 hectare fruitbomen en 2 hectare wijngaard. Er wordt gerekend op zo'n 5000 flessen ten vroegste in 2025.

MEETJESLAND

Eliane Van de Walle en Julien Lippens waagden zich in 2013 om 500 stokken aan te planten. Ondertussen zijn er ongeveer 850 stokken in totaal. De beslissing viel door het succesvol kweken van tafeldruiven in hun privé tuin, het erven van een geschikt en goed gelegen stuk grond én hun groene vingers. Eliane volgde in 2011 een tweejarige opleiding tot wijnbouwer. Het eerste jaar in Syntra Leuven, het tweede jaar bij Syntra Gent. Niet minder dan vijf verschillende oude smaakvolle druivenrassen werden aangeplant: Pinot Gris, Pinot Noir, Müller Thurgau, Dornfelder en Cabernet Dorsa. Alle plantgoed is op een Amerikaanse aangepaste onderstam geënt om ziektes te voorkomen. De druiven worden op een ambachtelijke manier geteeld, geplukt en verwerkt om een zo natuurlijk mogelijk product te bekomen, met een minimum aan gebruikte sulfiet. Sommige rode wijnen zijn gerijpt op eiken vaten. Wegens het beperkt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen werd in 2021 slechts 20% geoogst: de helft voor mousserende en de helft voor rosé wijn. Om ecologisch te kunnen blijven werken wordt bewust gekozen om de aanplant beperkt te houden, elk jaar worden een 100 tal stokken bij geplant, voornamelijk resistente soorten.

Domein Laagland werd in 2015 aangeplant en wordt geleid door een VZW. Oprichters Hans Bert en Roger Byl hebben samen met het huidig bestuur een wijngaard aangeplant met 1500 stokken: Monarch, Cabernet Cortis en Johanniter. Brenda Goethals heeft de eindverantwoordelijkheid over de productie van de wijn. Na enkele proefogstten heeft het domein nu een mooie wijngaard uitgebouwd met in 2020 een heel geslaagde oogst met als resultaat een 3000 flessen. Er werd voor de eerste maal deelgenomen aan de wedstrijd Beste Wijn van België met een heel bevredigend resultaat. Wit en rosé wordt het meest gemaakt, maar een kleine hoeveelheid rood (rond de 200 flessen) kon onze wijnliefhebbers zeker bekoren. Ondertussen werd er ook een eau de vie gemaakt, SLEIVIETJE, gestookt door Stokerij Eenvoud, een ambachtelijke stokerij in Zelzate. Laagland is een VZW met veel leden en een grote betrokkenheid. Naargelang de grootte van het lidmaatschap wordt men peter van 1 of meerdere wijnstokken wat het 'ons gevoel' optimaal maakt. Elk jaar wordt er ook een wijnfeest georganiseerd rond de periode van de oogst. De naam Laagland is afgeleid van de Dellaertsdreef: delle = lagergelegen grond en aert slaat op aarde. Rondleidingen, degustaties, incentives voor bedrijven en verenigingen zijn mogelijk op afspraak.

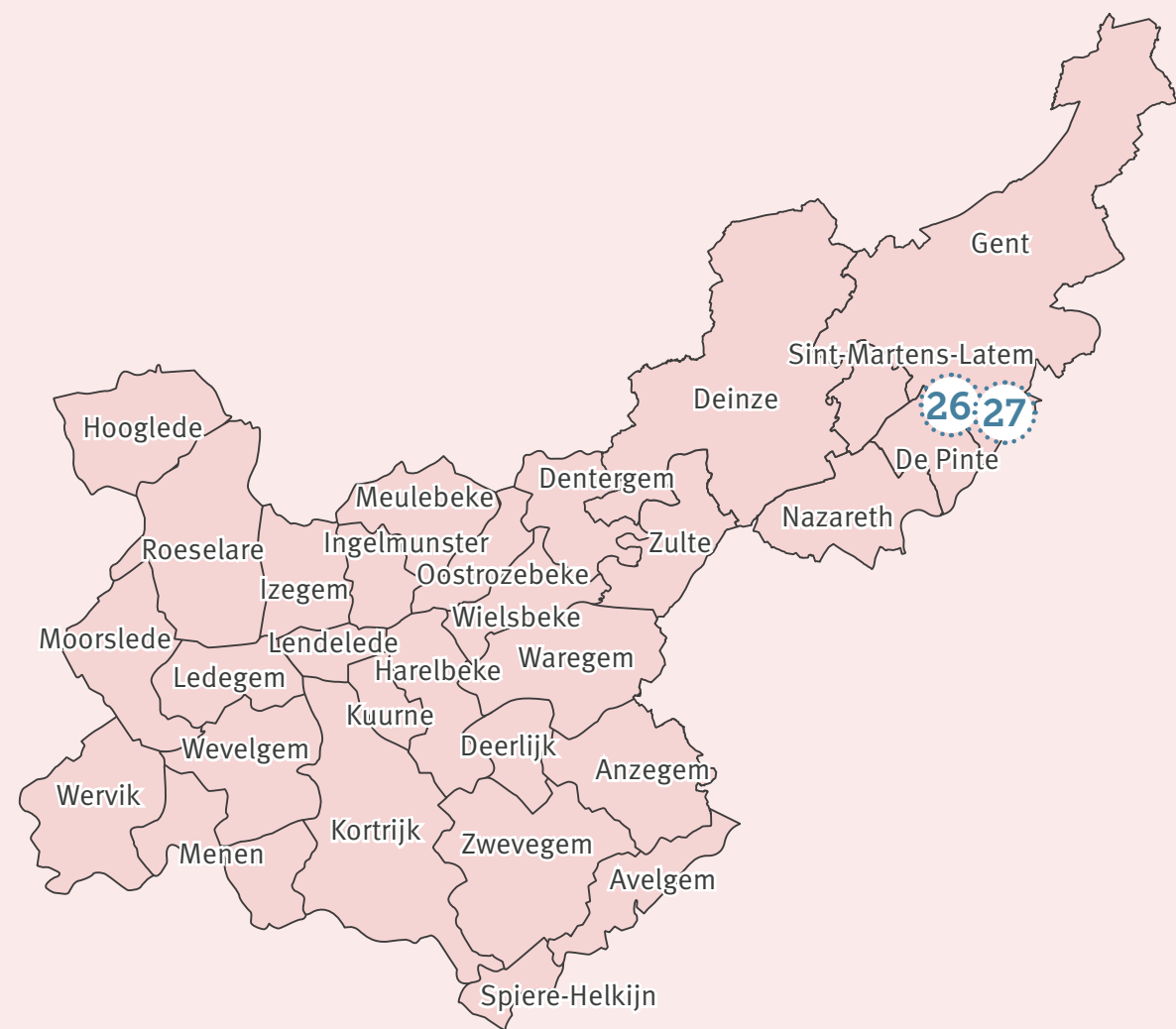
Tim Van De Woestyne runt het bedrijf FSI (vezelcomponenten voor versterken van beton). Wijn maken is dan ook een hobby, waarvan hij vooral geniet. In 2009 volgde hij de driejarige cursus sommelier-conseil en nadien de cursus wijnbouwer. Reeds in 2010 werd beslist om 500 stokken aan te planten op een perceel in Waarschoot waarop met 13 druivenrassen geëxperimenteerd werd. Verder volgde Tim de cursus fermentatietechnieken en alcoholproductie en een opleiding voor fytolicensie.

Dus 9 jaren opleiding en de passie voor wijn zijn de ingrediënten voor de start in 2016 van één hectare akker in Evergem. Daar viel de keuze voor Pinot Noir, Sauvignon en Muscat. Vooral de persoonlijke smaak was mede bepalend. Ook het voorkomen van schade door voorjaarsvorst door het kiezen voor rassen die laat op het jaar uitlopen is een pluspunt.

Dit betekent ook late pluk, tot half oktober, maar dus meer kans voor schimmels. Er moet heel selectief geoogst worden, dit is arbeidsintensief en zorgt voor minder opbrengst. De visie van Tim is daarom vooral te kiezen voor mousserend (80%). In 2021 is een tweede aanplant van 4000 stokken gebeurd in Oosteeklo met het ras Voltis (nu ook toegelaten in de Champagnestreek).

De vinificatie en ontvangstruimte zal naar Oosteeklo verhuizen, een schuur bij de woning wordt omgebouwd. Er komt ook een B&B en midden 2023 zou alles in gebruik moeten zijn. Op de laatste aanplant wenst Tim voor biologische wijn te gaan zodat hij het bio-label kan aanvragen. De verkoop zal volledig lokaal georganiseerd worden. Een route die de wijnbouwers uit de streek verbindt, zou groot potentieel bieden. Mogelijks komt er één cuvee met druiven van de drie wijnbouwers in Groot Evergem. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

LEIESTREEK

De familie Vandersteene, vader Geert en zoon Diederik en hun echtgenotes, gekend van de bloemisterij Gemaflor, breidt haar passie voor ambacht uit naar het produceren van eigen schuimwijn. Het wijndomein wordt eigenhandig bewerkt en onderhouden. De wijn wordt met de grootste zorg gevinifieerd en gebotteld met uitsluitend druiven van de eigen wijngaard.

Onder begeleiding van Franse oenologen uit Epernay spitsen ze zich toe op het maken van een mousserende wijn in de variëteiten wit, rood en rosé. Hiervoor gebruiken ze vooral Champagnedruiven en passen ze de traditionele methode toe. De eerste aanplant in 2015 gebeurde met een aantal klassieke druivenrassen en ook een minder klassieke, in totaal werd 3,2 hectare aangeplant, goed voor ongeveer 15.000 flessen: 36% van de aanplant is Pinot Noir, 25% Chardonnay, 20% Meunier, 11% Pinot Blanc en 8% Prior. Sinds 2020 wordt mousserende wijn Vandersteene bekroond met gouden en zilveren medailles bij de Beste Belgische Wijnen en ook op de Wijnkeuring der Lage Landen werden diverse medailles behaald.

De afzet gaat voornamelijk via particuliere verkoop. De familie Vandersteene is alvast heel enthousiast.

Het werk in de wijngaard is totaal anders dan hetgeen ze kennen van de sierteelt en vormt een blijvende uitdaging. FRUI MOMENTO (geniet van het moment) is het motto van dit bedrijf. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

In 2005 opgericht, is dit wijndomein de eerste professionele wijngaard in Gent en omstreken sinds de 16de eeuw. Gelegen aan de oevers van de Schelde nabij Gent wordt op een oppervlakte van 4 hectare druiven voor zowel witte als rode wijn verbouwd. De wijnen dragen het label '100% Belgisch'.

De filosofie van het wijndomein – Traditie-Authenticiteit-Kwaliteit - zorgt ervoor dat de wijnen Waes wit en Waes rood ieder jaar medailles behalen op de verkiezing 'Beste Belgische Wijn' en op internationale wijnwedstrijden. Wijndomein Waes wordt gesymboliseerd door een gouden egel. De egel komt uit het historische wapenschild (1714) van de familie Waes, bestaande uit 3 gouden egels. Zij symboliseren de eenheid met en het respect voor de natuur van het wijndomein.

Duurzaamheid staat centraal zowel in de wijngaard, in de vinificatie als bij de commercialisatie. In 2020 werd daartoe ook een gloednieuwe vinificatieruimte gebouwd. Lodewijk Waes is één van de oprichters van de VZW Belgische Wijnbouwers (2009) en sinds enkele jaren is hij er ook de Voorzitter van.

Hij vertegenwoordigt België binnen CEVI. Europese beslissingen die de Belgische wijnbouwers aanbelangen kan hij via CEVI onmiddellijk aan de bron mee helpen beïnvloeden en in goede banen leiden.

Toekomst

Hierna volgen enkele domeinen die recent een aanplant deden en nog geen productiecijfers doorgaven. Anderzijds zijn er ook heel wat kleinschalige initiatieven, die vooral wijn verbouwen als hobby en niet aan derden verkopen dus met productie voor eigen familie en vrienden. Het is zo goed als onmogelijk om hierin volledig te zijn. Er worden enkele domeinen voorgesteld maar de lijst is dus zeker niet volledig.

Wijndomein Ledezijde Lede

In 1975 werd een serre in Hoeilaart verplaatst naar Lede om er enkele druivensoorten uit de streek in te planten. In 2001, goed 25 jaar later, kreeg Jean-Pierre Lalmant de passie en raad van een vriend om wijndruiven te telen en zo ontstond Ledezijde. De naam verwijst naar de ligging aan de Ledezijdestraat. In totaal staan er nu ongeveer 200 stokken met 10 soorten: Pinot Gris, Regent, Kerner, Pinot Noir, Leon Millot, Schönburger, Malbec, Johanniter, Dornfelder en Chardonnay. Van de rode wijn (vaak Pinot Noir, Regent en Malbec) maakt Jean-Pierre eerst de gepaste samenstelling, vervolgens gaat 75 liter van die samenstelling op een eiken vat en dit gedurende één jaar. De witte wijn gaat op flessen volgens de soort. De kwaliteit hangt af van het weer. Bij een goede zomer en nazomer blijven meer trossen per struik hangen. Bij een mindere zomer wordt trosdunning toegepast. Kwaliteit boven kwantiteit. In een goed jaar zijn er ongeveer 250 flessen. Er is geen uitbreiding voorzien. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers.

Terroir TerWaer

Denderhoutem

Mark Longin runt de wijnzaak 'Proef de Passie' in Ninove waar Europese biologische, biodynamische en natuurlijke wijnen worden verkocht. Mark plantte in 2020 en 2021 in totaal 2200 stokken aan in een systeem van permacultuur: een manier die ecologisch duurzaam en economisch stabiel is. Het perceel dat voordien als weide voor schapen dienst deed, werd zonder bewerkingen gebruikt voor de aanplant van dertien rassen, kriskras door elkaar. De helft zijn hybride rassen, de andere helft zijn klassieke rassen. De enige beperking was dat er nooit meer dan twee stokken van eenzelfde ras naast elkaar staan.

Een kleurcode op elke plantstaaf verwijst naar het ras. Het oude Oost-Vlaamse ras Roland is één van de dertien rassen. Er wordt ook met houten palen gewerkt en de vegetatie tussen de stokken wordt platgerold, niet gemaaid. Een echte natuurwijngaard dus waar alles manueel gebeurt. Verschillende rassen zullen tegelijk geplukt en samen vergist worden. Er zal vooral stille wijn gemaakt worden en een klein deel rosé mousserend. De naam van de wijngaard verwijst naar het gehucht Terwarent, Terroir staat voor het belang van de bodem. In een oude notelaar staat een nestkast voor torenvalken.

Zij zijn verzot op de woelratten en zorgen voor natuurlijk verjagen van andere vogels. Het domein is lid van WOW.

Wijndomein Veensche Glorie

Ertvelde

Na een hevige hagelstorm in 2014 werden de serres van de bloemisterij (hortensia's) van Walter

Bauwens helemaal vernield. Slechts één serre van 600m² werd hersteld. Samen met vriend Peter Buysse werd beslist om de helft te voorzien van 150 wijnstokken: Chardonnay, Pinot Gris, Merlot en Cabernet Sauvignon. Twee jaar later volgden nog eens 150 stokken en installeerden ze een wijnbar. Ook buiten werden stokken aangeplant zodat er nu in totaal 2300 stokken zijn. Er werd voor klassieke rassen gekozen wegens de persoonlijke voorkeur. Ook commercieel spreken deze makkelijker aan. De ervaring als plantenkweker maakt wijnbouw in een serre mogelijk: belangrijk is een goede verluchting. Er is geen uitbreiding voorzien, de wijnbouw is een hobby. Er wordt zo weinig mogelijk ingegrepen en spuiten gebeurt met bio-middelen.

Heel snel ingrijpen is hierbij wel noodzakelijk. De vinificatie gebeurt ter plaatse en in het etiket is een hortensia verwerkt. De naam refereert naar de straat 'Ter Venen'. Een toeristische route tussen de vier Evergemse wijngaarden zou zeker een leuke meerwaarde zijn. Het domein is lid van WOW.

Wijndomein Van Eyck

Gavere

Alexander Schmidt werkte als geluidstechnicus op grote evenementen zoals Pukkelpop. Zwaar werk, en dus was er nood aan ontspanning. In 2015 kocht hij een huis in Gavere met 17 are grond. Hij volgde de cursus wijnproever en nadien wijnbouwer en plantte vervolgens 150 stokken Pinot Noir en Chardonnay om uit te leren. Hij volgde bij domein De Kluizen het traject Meester-Leerling (vakmanschap doorgeven-Vlaamse subsidie) gedurende 2 jaar. Een win/win opleiding en de beste manier om het ambacht te leren. In 2020 volgde een tweede aanplant met 600 stokken Pinot Gris. De vinificatie gebeurt thuis. In 2021 werd een derde aanplant gerealiseerd in Munkzwalm met 600 stokken. In dat jaar (corona) werd ook een start-up samen met een venoot opgericht 'Frolight': een gepatenteerd systeem met infrarood licht om nachtvorst in de wijngaard te voorkomen. De eventsector heeft Alexander nu volledig geruild voor de wijnbouwsector. Er wordt mousserende wijn gemaakt (24 maanden sur lattes).

Op termijn zal een ontmoetingsplaats gebouwd worden voor cultuur (tentoonstellingen, optredens), toerisme en natuurlijk ook wijn. Vrouw Lien en de drie kinderen helpen graag mee. De eerste flessen zijn voorzien in 2023. De naam van het domein verwijst o.a. naar de schilders. Het domein is lid van WOW en de Belgische wijnbouwers VZW.

Les Hauts de Corbie

Huise

Het wijndomein is gelegen in het idyllische Oost-Vlaamse dorp Huise, op een mooie zuidflank. Anne Gernay-De Paepe is leerkracht Frans, heeft drie kinderen en een echtgenoot die advocaat is. In Huise is er 20 hectare grond beschikbaar (vader was tuinbouwer) en al snel viel de beslissing om een deel van wijnstokken te voorzien. Het project van de wijngaard wordt volledig gedragen door het enthousiaste gezin.

Anne genoot allerlei opleidingen in het kader van de wijnbouw. De eerste opleiding was de tweejarige opleiding in Syntra Gent, welke gevolgd werd door de landbouwcurcus A en B (specialisatie wijnbouw) en een fytolientie bij NAC. Voor het bekomen van de installatieproef binnen de landbouw liep Anne stage bij het wijndomein Entre-deux-Monts in Heuvelland.

Na een grondige bodemanalyse werd beslist tot de aanplant van 3,6 hectare (ongeveer 16.000 stokken) met klassieke rassen: de helft Chardonnay, 1/4 Pinot Noir en 1/4 Pinot Gris in 2020. De bedoeling is stille witte of rosé wijn te maken, tenzij het klimaat enkel mousserend toelaat en dan wordt voor rosé mousserend wijn geopteerd. De eerste pluk is voorzien voor 2022. Vanaf het derde opbrengstjaar verwacht het domein al 60 à 80% van de capaciteit

te bereiken. De ligging van het wijndomein kan optimaal gebruik maken van een goede windcirculatie hetgeen een gunstige invloed heeft op het uitdrogen van de druivelaars na regenbuien en het aantal sproeibeurten tot het minimum beperkt kan worden.

De naam verwijst naar de link tussen het dorp en het Franse dorp Corbie. In de 8ste eeuw werd de oprichter (de heilige Adelardus) van de abdij, gelegen in Corbie, geboren in Huise. Gezien de gronden op een hoogte liggen werd 'Les Hauts de Corbie' een feit.

Naast didactische bezoeken aan de wijngaard voor jong en oud, wil het wijndomein ook inzetten op een intense beleving van alle zintuigen.

Een toeristische samenwerking met de andere wijngaarden in de buurt is zeker een mogelijkheid voor de nabije toekomst.

Wijndomein Voosbeke

Moregem

In 2020 kwam de eerste aanplant op de landbouwgrond van Frank Vergalle. Een wijnliefhebber met grote voorliefde voor Zuid-Afrikaanse wijnen.

Samen met zijn toekomstige schoondochter Isabelle Depière, een jonge apotheek-assistente met groene vingers, besloten ze hun droom te verwezenlijken en een eigen wijngaard aan te leggen. In functie van haar nieuwe carrière volgt Isabelle verschillende opleidingen (NAC, WSET level 2,...). Op het huidige perceel (2,4 ha) zijn er ongeveer 10.600 stokken waarvan 10% Pinot Blanc, 27% Pinot Gris, 28% Chardonnay en 35% Pinot Noir. De nieuwe aanplant voor 2022 op 1,1 hectare gaat over ongeveer 4500 planten (Pinot Noir en Chardonnay). De naam 'Voosbeke' verwijst naar de naam van de boerderij op het perceel. De mooie ligging met zuidgerichte helling zorgt voor een microklimaat. De nieuwe vinificatieruimte zou in 2024 klaar moeten zijn. Er wordt gewerkt naar twee witte wijnen, één rode wijn en een schuimwijn. Een toeristische route tussen de nabijgelegen wijngaarden zou zeker een meerwaarde zijn voor de streek.

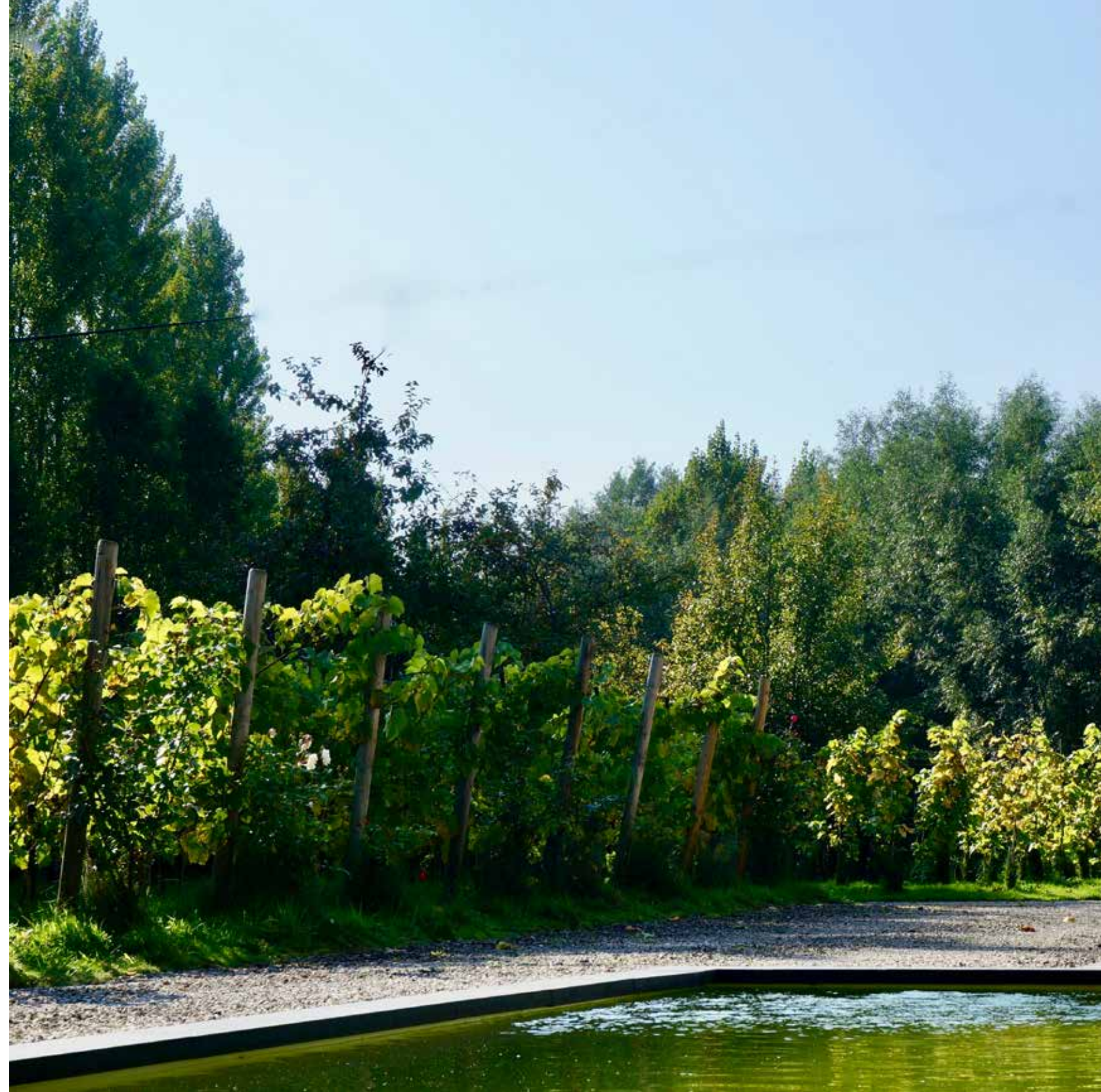

JustAnotherNature

Lokeren

Jan Geerts begeleidt topsporters (o.a. nationaal hockeyteam) en is master LO van opleiding. Hij is al 20 jaar actief in de wereld van de topsport. Dit is zeker stresserend want men wordt op de prestaties afgerekend. Bij de geboorte van zijn dochter, 17 jaar geleden, werden in de tuin aan de oevers van de Durme 24 stokken aangeplant, met tafeldruiven. Twee jaar later komt er na bodemanalyse een bijplant van 90 stokken Regent. Het resultaat na drie jaar valt best mee en er komen nog eens 1000m² wijngaard bij met Solaris, Sauvignier Gris, Helios en Johanniter, in totaal staan nu zo'n 500 stokken. Hij werkt samen samen met Luc Goessens (De Drie Fonteinen) voor de vinificatie. Jan wenst zich te positioneren door kwaliteit en door een zo biologisch mogelijke teelt.

Op termijn is er ruimte om zelf wijn te maken en groepen te ontvangen. Jan specialiseert zich in het aanleggen van mini-wijngaarden in de eigen tuin voor derden. Hij plaatst hierbij een veelvoud van rijen van 6 stokken zodat geen tussenpalen nodig zijn. Dit resulteert in een modern strak geheel. Er worden bij voorkeur Johanniter en Sauvignier Gris geplant en hij helpt met oogsten om vervolgens te vinificeren. Midden 2023 zou hij de eerste wijn zelf kunnen maken. De naam van het domein is afgeleid van de voornaam JAN.

Bijzondere initiatieven

De Gentse stadswijngaard

In de 7de eeuw in Monte Blandinio gelegen in Gent op de helling tussen de Sint-Pieterskerk en de Schelde stichtte de heilige Amandus hier de Sint-Pieters- en de Sint-Baafsabdij aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. In de 9de eeuw werd hier een wijngaard aangelegd. Lange tijd was de Sint-Pietersabdij het centrum van de wijnhandel in Gent tot in de 15de eeuw. De wijnmeters waren gegroepeerd in de structuur van een gilde. Zij garandeerden de exacte hoeveelheid en kwaliteit. In 1978 nam ere-deken en stichter van de nieuwe Wijnmetersgilde Willy De Smet contact op met het stadsbestuur van Gent. In 1980 werden een 400-tal stokken aangeplant door de plantsoendienst van de stad Gent. Later werd beslist om enkel met resistente rassen te werken namelijk Johanniter, Solaris en Sauvignier Gris.

De Groendienst van de stad Gent staat nog steeds in voor de aanplanting, de gewasbescherming en het bemesten van de wijngaard. De Kapittelleden en de Vrienden van de Gentse wijngaard helpen op vrijwillige basis bij het onderhoud. De leerlingen van de Stedelijke Hotelschool Gent worden ingeschakeld bij het plukken van de druiven en het

opstarten van het vinificatieproces. Het persen, het vinificatieproces en het bottelen gebeuren ter plaatse in 'Het Gents Wijnmetershuis' (oude kosterswoning). In 2016 werd voor het eerst beslist om een schuimwijn te maken volgens de 'méthode traditionnelle', versie Brut, met een tweede gisting op de fles. Dit procedé wordt nog altijd met succes toegepast in de jaren met een moeilijke zomer. De feitelijke vereniging 'De Vrienden van de Gentse Wijngaard' organiseert jaarlijks een aantal activiteiten rond het wijngebeuren. De geproduceerde Gentse wijn krijgt de toepasselijke naam 'In Monte Blandinio'. De kleine oogst laat geen commerciële of andere verkoop toe.

Stadswijngaard 'de Vinnigaard'

Lokeren Fel Naturel

Begin mei 2014 krijgt groenambtenaar Lode groen licht van de stad om een stuk stadgrond van 950m² aan te planten met 300 stokken: Cabernet Cortis, Cabernet Cantor en Monarch voor blauwe soorten, Johanniter en Sauvignier Gris voor de witte. Er wordt bewust gekozen voor ziekte-tolerante soorten. De grond ligt aan een vijver en er is een omliggend bos, die beide zorgen voor een microklimaat. De bodem is bovendien goed-drainerend. Lode is sommelier-conseil, volgde diverse wijnbouwopleidingen en

heeft thuis een kleine wijngaard. Het college kon zijn voorstel voor het maken van een stadswijn als product van eigen bodem wel smaken. De wijn schenkt men op officiële ontvangsten op het stadhuis. De eerste oogst was er in 2017, de vinificatie wordt uitbesteed. De groendienst en soms ook de landbouwschool (in juni en bij de oogst) zorgen voor het onderhoud, onder het wakend oog van Lode. Hij staat zelf in voor de wintersnoei.

Dirkus Grapes&Spirits

Hamme

Een apart verhaal, dit van Dirk De Smedt (leraar en carrossier) die 7 jaar geleden de eerste 400 stokken aanplante. Hij koos voor tolerante rassen zoals Cabernet Cortis, Johanniter, Solaris, Monarch en Sauvignier Gris. Na een opleiding wijnbouwer/wijnmaker, biolandbouw en fyto opleiding volgde hij ook de cursus distilleren in Hasselt gedurende 2 jaar. Ondertussen staan er 3000 stokken in de tuin achter zijn woning, een ideale locatie met loods. Er werden ook twee Brabantse trekpaarden aangekocht die helpen de zwartstroken te onderhouden. Hierop geven de bezoekers steeds lovende reacties, Dirk wil dit stukje levend erfgoed dan ook in ere houden. Hij besliste om geen wijn maar een brandy te maken, met als basis een stookwijn. Het verschil met gewone wijn is dat er een langere maceratie is, om nog meer aroma's en een hogere sapopbrengst te bekomen. Na 5 tot 6 dagen wordt geperst. Zo bekomt hij een stookwijn die na fermentatie gedistilleerd wordt tot een eau de vie van druiven. Ja, Dirk maakt een wijn maar dat is niet het eindproduct. De keuze om een Brandy te maken van druiven is omdat hier het ideale klimaat is. Een stookwijn mag iets meer zuren hebben en het alcoholpercentage mag lager zijn dan dat voor wijn dus België is ideaal voor mousserende wijnen en een brandy.

De eerste flessen zijn voorzien voor 2023. Een totale beleving is de opzet: rondleiding in de wijngaard, Brabantse trekpaarden op de weide naast de wijngaard, workshop mensen op kordeel met de trekpaarden in de wijngaard, tentoonstelling van oude landbouw- en wijnbouwmachines, degustatie op de site en zomerbar in de wijngaard tijdens de maand augustus. Het domein is lid van de Belgische wijnbouwers en WOW.

Belgische wijnstreken en appellaties

Appellaties BOB en BGA

Een wijn kan beschermd worden als beschermde oorsprongsbenaming (BOB) of als beschermde geografische aanduiding (BGA).

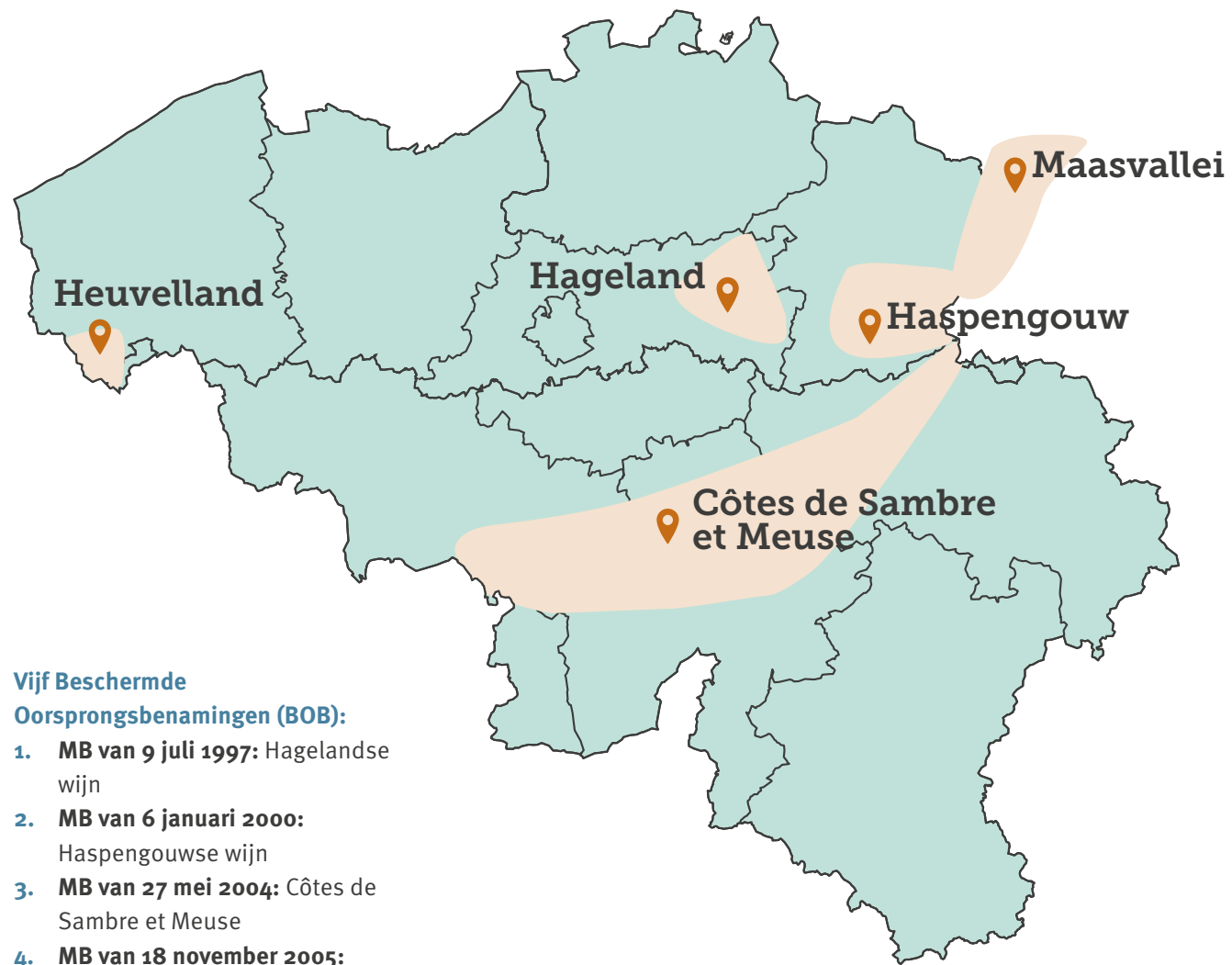
BOB

BGA

Het verband tussen de wijn en zijn geografische oorsprong is groter bij een BOB dan bij een BGA. Voor BOB-wijnen moeten de bijzonderheden over het geografische gebied betrekking hebben op zowel natuurlijke als menselijke factoren. Voor BGA-wijnen moeten de bijzonderheden over het geografische gebied betrekking hebben op natuurlijke en/of menselijke factoren. Bij een BOB zijn alle druiven waarvan de wijn gemaakt is afkomstig uit dat geografische gebied, bij een BGA moet slechts 85 % van de gebruikte druiven uit het gebied afkomstig zijn.

In België hebben er momenteel negen wijnen een beschermde benaming, waarvan zeven een beschermde oorsprongsbenaming (BOB) en twee een beschermde geografische aanduiding (BGA). Elk van deze beschermde benamingen wordt ondersteund door een productdossier dat de voorwaarden en eigenschappen samenvat. De finale goedkeuring gebeurt door de Europese Commissie.

**Vijf Beschermd
Oorsprongsbenamingen (BOB):**

1. **MB van 9 juli 1997:** Hagelandse wijn
2. **MB van 6 januari 2000:** Haspengouwse wijn
3. **MB van 27 mei 2004:** Côtes de Sambre et Meuse
4. **MB van 18 november 2005:** Heuvellandse wijn
5. **MB van 21 augustus 2017:** BOB Maasvallei Limburg (grensoverschrijdend)

Twee landwijnen (BGA)

1. **MB van 27 mei 2004:** Vin de Pays des Jardins de Wallonie
2. **MB van 18 november 2005:** Vlaamse landwijn (BGA)

Twee mousserende kwaliteitswijnen (BOB)

1. **MB van 18 november 2005:** Vlaamse mousserende kwaliteitswijn
2. **MB van 5 maart 2008:** Vin mousseux de qualité de Wallonie/Crémant de Wallonie

Wijnen die niet meedingen om een erkenning te krijgen of niet worden goedgekeurd door de erkenningscommissie mogen alleen de benaming “**Belgische wijn**” (of analoge vermelding) dragen.

Erkenningsprocedure appellatie

Om als wijnbouwer een wijn van een bepaald jaar te laten erkennen als BOB of BGA, moet hiervoor een erkenningsaanvraag ingediend worden bij het secretariaat van de erkenningscommissie van Departement Landbouw en Visserij (wijn@lv.vlaanderen.be)

Er moeten 5 stalen worden genomen per lotnummer, in de regel van reeds gebottelde flessen. De kosten verbonden aan de erkenningsprocedure worden jaarlijks gefactureerd en kunnen variëren (laatst vastgelegd op 70 euro per aanvraag per wijn). Het eigenlijke proeven gebeurt op anonieme stalen en ook de stemming is anoniem. Er wordt beoordeeld op uiterlijk voorkomen (kleur en klaarheid), geur en smaak.

Het ILVO (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek) in Merelbeke staat in voor het praktisch verloop van de kwaliteitsexamens.

Etikettering

De etiketteringsregels voor een wijnetiket wijken enigszins af van de algemene regels die voor alle andere voedingsmiddelen gelden.

Zo moet op een wijnetiket naast de wettelijke benaming (wijn, mousserende wijn enz.), de inhoudsmaat, het alcoholpercentage, het lotnummer en eventuele allergenen ook de naam van de bottelaar (stille wijn) of de producent (mousserende wijn) en de herkomst verplicht vermeld worden. Vooral over dit laatste bestaan nogal wat misverstanden. **‘Belgisch product’ of ‘Belgische wijn’ mag enkel op het etiket als de wijn in België gemaakt werd op basis van 100 % Belgische druiven.**

Het is niet verboden om in België wijn te maken op basis van buitenlandse druiven maar dan moet dit duidelijk geëtiketteerd worden aan de hand van de vermelding ‘Wijn uit de Europese Unie’ of ‘Wijn verkregen in België uit in (naam Lidstaat) geogste druiven’. Deze wijnen hebben natuurlijk geen recht op BOB/BGA erkenning en mogen in geen geval ‘Belgische wijn’ worden genoemd.

Voor mousserende wijn voorziet Europa ook in de mogelijkheid om ‘geproduceerd in België’ te vermelden indien de tweede gisting hier gebeurt ook al komen de druiven uit het buitenland. In dit geval moet wel de herkomst van de druiven duidelijk aangegeven worden aan de hand van de naam van het land van herkomst of de vermelding ‘EU’.

Al deze gegevens moeten in hetzelfde gezichtsveld staan, dus niet deels op de voorkant en deels op de rugzijde.

Wat taalgebruik betreft, moet enkel de vermelding van de allergenen in de taal van de regio van verkoop staan. Alle andere mogen in een (verstaanbare/leesbare) taal van de EU naar keuze.

Wedstrijd Beste Belgische Wijn 2021

De keuring georganiseerd door de Vereniging van Vlaamse Sommeliers (VVS) vindt jaarlijks plaats in Brugge en staat onder toezicht van de FOD Economie.

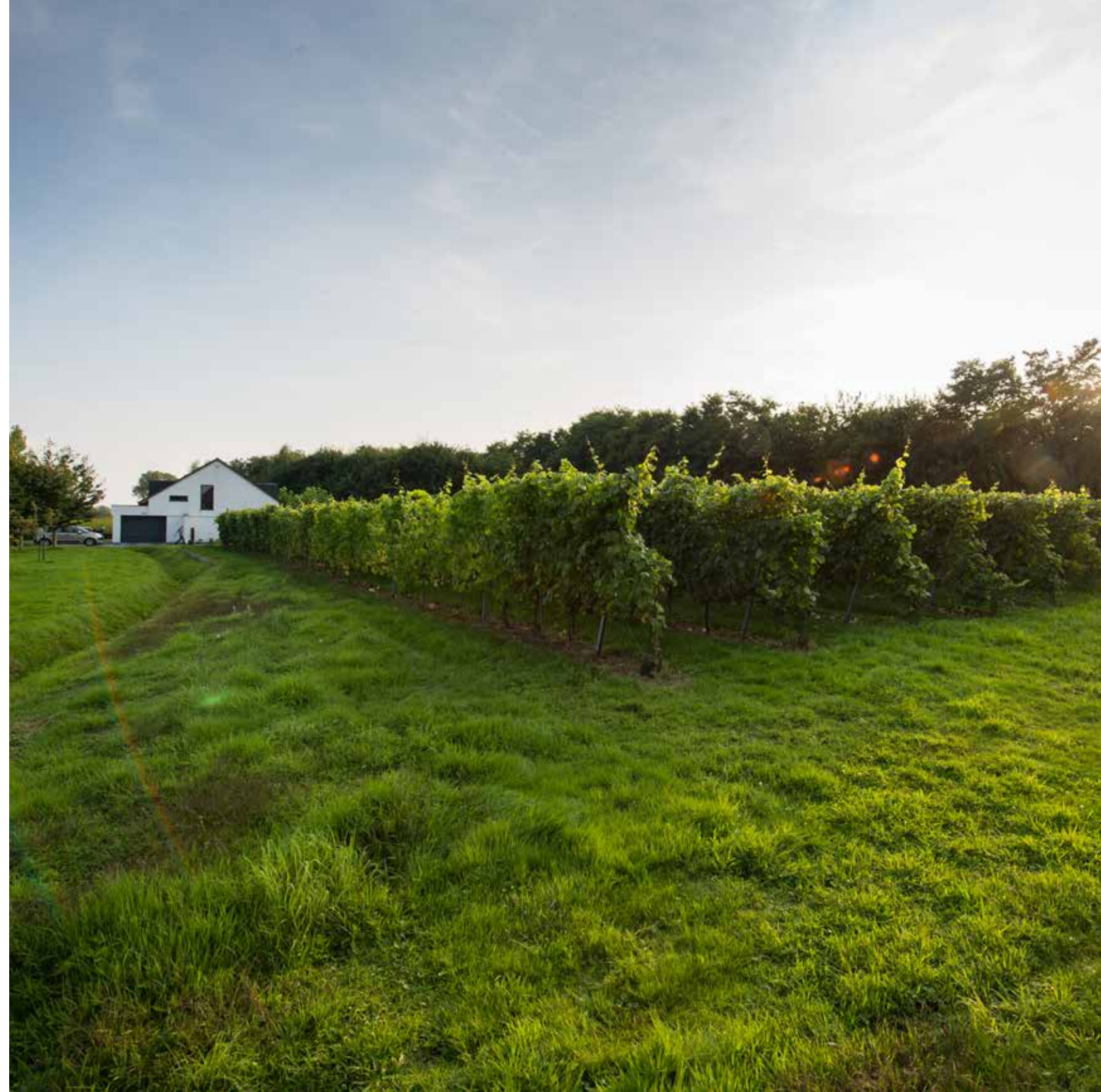
De wedstrijd staat open voor alle wijnbouwers die hun beroep uitoefenen op Belgisch grondgebied. De blindproeverij vond plaats op 15 september 2021 in de Hotelschool Ter Groene Poorte. De wijn moet afkomstig zijn uit een lot van minimum 300 liter, met op datum van de wedstrijd nog minstens 200 liter op het domein te verkrijgen. Er moet maw voldoende voorraad zijn voor de consument.

Maximum 30% van de deelnemende wijnen krijgt een medaille. De wijn moet minimum 80 punten behalen voor het bekomen van een medaille. De indeling van de medailles is 1/3 brons, 1/3 zilver en 1/3 goud.

Een uitzonderlijk succesvolle editie voor de Oost-Vlaamse wijnbouwers was er in 2020 met 6 gouden medailles, 4 zilveren en 1 bronzen medaille.

In 2021 werden zo'n 160 Belgische wijnen beoordeeld met als resultaat:

- › 17 gouden medailles waaronder wijndomein Vandersteene voor de Blanc de blancs
- › 16 zilveren medailles met opnieuw domein Vandersteene voor Blanc de noirs
- › 16 bronzen medailles waaronder Wijndomein Près De Gand–Chardonnay 2018 Extra Brut, Wijndomein Waes – WAES WIT 2020, Wijngaard 't Verhaal LZ – LZ33 en LZ37

Ondersteunende organisaties

Belgische Wijnbouwers VZW

De sectorvereniging overkoepelt meer dan 100 wijnbouwers actief in België. Hun doelstelling is professionalisering, belangenbehartiging en samenwerking.

Meer info zie gesprek Lodewijk Waes op p 18. Gesprekken zijn opgestart met VLAM (Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing) om samen te werken aan de promotie van de sector.

www.belgischewijnbouwers.be

Vinum Et Spiritus

Vinum Et Spiritus is de Belgische federatie van de sector wijn en gedistilleerde dranken. De leden zijn producenten en handelaars uit die specifieke sector. Bovenop de belangenbehartiging voor hun leden wenst Vinum Et Spiritus eveneens een partner te zijn van overheid en expertisecentra bij het promoten van een cultuur van verantwoord drinken als deel van een evenwichtige levensstijl, het ontraden van overmatig alcoholgebruik en het aanpakken van problematisch en schadelijk gebruik.

We spraken met algemeen directeur Geert Van Lerberghe. Het gesprek ging onder meer over de appellaties, waarbij het opvalt dat slechts één derde van de wijnbouwers deze aanvraagt. Mogelijks zien sommigen er het nut niet van in. De wijn verkoopt goed en er zijn geen beperkingen. Zo wordt de toegevoegde waarde van een appellatie wellicht in vraag gesteld. Voor de toekomst zou kunnen gedacht worden aan een nog meer consumentgerichte aanpak waarbij kwaliteit én een duurzaam productieproces als argumenten kunnen fungeren en de consument van de meerwaarde van een erkenning kan overtuigd worden.

Ook de diversiteit van de wijnsector valt op. Enerzijds zijn er een aantal nieuwe wijnbouwers die grote investeringen doen in materiaal, digitalisering, advies van experts... en anderzijds is er een grote groep kleinere spelers die (al dan niet bewust) kleinschaliger werken. Schaalverschillen vormen ongetwijfeld een uitdaging op vlak van het imago van de hele sector. Toch is het van groot belang de consument te overtuigen en hem te doen kiezen voor Belgische wijn. Een uniek keurmerk zoals 100% Belgisch kan bijdragen tot een oplossing, mits de voorwaarden om het label te krijgen juridisch correct zijn en controle aanwezig is.

Op dit ogenblik zijn er geen Vlaamse wijnbouwers lid van de federatie, wel voornamelijk importeurs. Debatten over duurzaamheids- en gezondheidscriteria en over methodes om consumenten op een passende wijze de relevante productinformatie te verschaffen, zijn nochtans ook voor de producenten interessant. Een win-winsamenwerking met de Belgische wijnbouwers behoort zeker tot de mogelijkheden, met een duidelijke rol voor iedereen.

www.vinumetspiritus.be

WOW: Wijnbouwers Oost West

Wijnbouwers Oost West is een vereniging van en voor wijnbouwers-wijnmakers uit de regio West- en Oost-Vlaanderen waarvan de leden kennis en ervaring delen met als doel betere wijn van betere druiven. De organisatie werd opgericht in 2015 en omgevormd tot vzw in 2019. Dirk-Antoon Samyn is voorzitter. Meerdere Oost-Vlaamse wijnbouwers zijn lid omwille van de nabijheid van vergaderen en de praktische kennisdeling.

www.wijnbouwers.be

Vereniging van ambachtelijke wijnbouwers, wijnmakers en bierbrouwers

Uitgave driemaandelijks van het VAW-Magazine. Zowel de beginnende als de ervaren wijn- en biermakers kunnen zich aan de hand van diverse rubrieken verder bekwamen in hun creatieve hobby.

vaweb.weebly.com

Wijnmakersgilde Zottegem (VWVG)

De VWVG Zottegem bestaat meer dan 35 jaar. De gilde heeft als doel zijn leden te ondersteunen in het maken van fruit- en druivenwijnen. Wijndegustaties, lessen in wijnbouw en wijnmaken worden dus regelmatig gegeven. Eendaagse of meerdaagse buitenlandse wijnreizen staan ook op het programma. Jaarlijks is er ook een nationale wijnkeuring voorzien. Facebook vwvg zottegem

Vereniging Vlaamse Sommeliers (VVS)

De VVS werd opgericht in 1986 en na 10 jaar intense activiteiten, werd de officiële VZW gesticht. De VVS wil als beroepsvereniging de gesprekspartner zijn voor horeca en wijnbouwers, voor de wijnambassades en wijnhandel en voor de wijnopleiding in het algemeen. Maar vooral willen ze de goede relatie met de hotelscholen aanhalen. Vandaag telt VVS meer dan 130 leden-sommeliers. Zij organiseren mede de jaarlijkse keuring van Beste Belgische wijn.

www.vlaamse-sommeliers.be

Vlaamse wijngilde

De Vlaamse Wijngilde bestaat uit gewestelijke afdelingen, die commanderijen worden genoemd. De voornaamste activiteit bestaat in het organiseren van proefavonden met als doel het theoretisch en praktisch aanscherpen van de wijnkennis van haar leden. Oost-Vlaanderen telt momenteel 20 commanderijen.

www.vlaamsewijngilde.org

Leer alles over wijnbouw bij Syntra

Het begon allemaal met een bezoek aan de Universit  du Vin in de Franse Côtes-du-Rhône streek in 1995. Dat was het startschot om een partnerschap aan te gaan en ook in Oost-Vlaanderen het aanbod wijnoopleidingen professioneel en gestructureerd uit te bouwen. Ondertussen zijn we 25 jaar verder en heeft Syntra wegens het grote succes het aanbod wijnoopleidingen fors uitgebreid.

“De aandachtstrekkers blijven natuurlijk nog steeds onze opleidingen ‘Sommelier-Conseil’ en ‘Wijnbouwer-Wijnmaker’” aldus Bart Dhondt, campusdirecteur Gent en  en van de initiatiefnemers. “We zien dat de interesse enorm groot blijft, we moeten elk jaar wachtlijsten opzetten om ge interesseerden op te vangen. Zeker vandaag zien we met name voor wijnbouw een hernieuwde interesse. Ik vermoed dat dit met de klimaatopwarming te maken heeft, waardoor Vlaanderen mogelijk het nieuwe wijnland kan worden.”

Ook de campus van Syntra in Gent heeft zijn eigen wijngaard, en dat al sinds 2010. De didactische wijngaard van ongeveer 600 wijnstokken wordt onderhouden door de cursisten tijdens hun opleiding (wintersnoei, zomersnoei...) met als einddoel een wijn te maken in de loop van hun 2e jaar. Via regelmatige vernieuwingen en samenwerkingen met andere partners, bv. NAC (i.v.m. fytolicensie P2 – het duurzaam gebruik van bestrijdingsmiddelen) zijn de cursisten helemaal klaar om hun eigen wijngaard uit te bouwen.

www.syntra-mvl.be

Vinopres: uitgave eerste gids van de Belgische wijn

De eerste ‘De gids van de Belgische wijnen’ is in september 2021 uitgegeven door Vinopres. Er werden 162 wijnen van 61 domeinen geselecteerd en beoordeeld op het Concours Mondial van Brussel. Voor Oost-Vlaanderen werden 6 domeinen in de gids opgenomen alsook domein De Kluizen waarvan de wijngaard in Affligem ligt.

www.vino.be

Initiatieven voor de sector aangestuurd vanuit de overheid

Samenwerking vzw Belgische wijnbouwers en VLAM

Vlaams Minister van Landbouw, Hilde Crevits, heeft middelen (projectsubsidie) vrijgemaakt om de wijnsector verder te professionaliseren. De vzw Belgische wijnbouwers vertegenwoordigt 41 hectare van de in totaal 46 hectare areaal aan Oost-Vlaamse wijnbouw. Dit is bijna 90%, en dit geldt eveneens voor de andere provincies, dus logisch dat zij werden aangeduid als voornaamste belangenorganisatie binnen de sector om samen met VLAM (Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing) een imagocampagne rond de wijnbouw op te starten. Een comité met wijnbouwers, experts en VLAM werd samengesteld en buigt zich over de te volgen strategie: wie wil men bereiken, wat is de boodschap, via welke kanalen wil men die verspreiden. In mei 2022 wordt het

kader voor een promotiecampagne uitgetekend en in de volgende maanden uitgewerkt. De vzw Belgische wijnbouwers heeft bovendien 100% Belgische wijn als collectief merk gedeponerd. Leden zullen extra aangespoord worden om een appellatie te bekomen en zo het merk 100% te kunnen toevoegen. Dit is voor de consument een garantie (eigen druiven voor eigen product) en dus een verkoopargument voor de wijnbouwer. Er wordt ook gewerkt aan de productdossiers en aan een betere naam voor Vlaamse landwijn. Dit dient wel op EU-niveau goedgekeurd te worden.

De vzw werkt aan een brochure met voorstelling van alle leden. De eerste lancering zal gebeuren op ProWein, de grootste wijnbeurs in Düsseldorf, van 15 tot 17 mei 2022. Daarna volgt een campagedag op 6 juni in Chateau de Bioul (provincie Namen) waar ook een oproep gelanceerd wordt voor deelname aan de wedstrijd Beste Belgische wijn.

Verder zorgt de vzw geregeld voor info via een nieuwsbrief en praktijkgerichte infosessies die de leden gratis kunnen volgen. Er is ook een groepsdeelname op Horeca Expo en in oktober 2021 werden wijnen van 13 domeinen voorgesteld in De Brakke Grond in Amsterdam. Ambities om ook de zuiderse landen te overtuigen van onze ‘cool climate wijnen’ zijn groot.

Wetenschappelijk onderzoek: ILVO

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), in Merelbeke, is een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoeksinstituut van de Vlaamse overheid. Het krijgt de opdracht mee te werken aan de verduurzaming van de landbouw, visserij en agrovoedingssector. We spraken met Marc De Loose, wetenschappelijk directeur.

Een van de taken in de sector is het organiseren van de erkenningscommissie voor de appellaties. Door de erkenning mag de consument zeker zijn dat de wijnen van goede kwaliteit zijn. Er wordt vijfmaal per jaar samengekomen met de wijnbouwers, distributie, horeca, hotelscholen en sommeliers. Op die manier behoudt ILVO de vinger aan de pols van wat leeft in de sector. Het laat toe om ideeën voor praktische onderzoeksthema's te ontwikkelen, af te toetsen en breed te communiceren. De belangrijkste thema's waarrond wordt gewerkt zijn : teelt, wijn maken, kwaliteit.

Een eerste wijnsymposium met 300 deelnemers werd op 19 maart 2021 ingericht waarop deze thema's aan bod kwamen.

Onderzoek rond teeltaspecten behelst : rassenkeuze, het management van de wijngaard, bodem, technische hulpmiddelen, loofwandbeheer, bestrijden en voorkomen van ziektes.

Er wordt samengewerkt met Proefcentrum Fruitteelt in Sint-Truiden.

De kennis en ervaring uit de landbouw algemeen (bvb. precision farming) wordt ook naar de wijnbouwsector vertaald. Zo worden camera's, drones, robots ingeschakeld om de parameters te bepalen i.v.m. groei en ontwikkeling-suikergehalte-zuurtegraad-fenologische eigenschappen. Efficiënte toegang tot deze data ondersteunt het nemen van de juiste managementbeslissingen in de wijngaard en tijdens de vinificatie. En dit alles met als doel kwaliteitsvolle wijnen produceren.

Onderzoek wordt ook gedaan op kwaliteitsparameters van de most, de evolutie van de wijn tijdens de vinificatie en van de afgewerkte wijn. Nu wordt voor analyses vaak beroep gedaan op buitenlandse instituten zoals Remich in Luxemburg. Een pilootproject, waarvoor projectfinanciering is aangevraagd omvat o.a. om een indirecte analyse techniek gebaseerd op FTIR techniek te optimaliseren voor toepassing in Vlaanderen. Het laat toe om binnen enkele uren op een niet-destructieve manier een groot aantal kwaliteitsparameters in één analyse te bepalen. Deze technologie is duur op vlak van aankoop van het toestel en de ontwikkeling ervan maar eens op punt zeker op basis van een collectieve aanpak inzetbaar. Het ingediende project zal bij goedkeuring mede gefinancierd worden door o.a. de wijnbouwers zelf en de provincie Oost-Vlaanderen. Tenslotte werkt ILVO aan de economische inschatting van alternatieve verdienmodellen.

Contacten met buitenlandse onderzoeksinstituten zijn heel leerrijk en noodzakelijk. ILVO is dan ook

enthousiast over het Interreg project dat samen met EROV wordt ingediend. Kleinere domeinen (bvb. in de Moezel) werken heel rendabel en bouwden een solide imago op, gebaseerd op kwaliteit.

Rol EROV

Lekker Oost-Vlaams

De wijnbouwsector evolueert snel, ook in onze provincie. Op 5 jaar tijd gingen we van 11 naar 27 (semi-)professionele domeinen, en een zestal staan klaar voor de nabije toekomst. Opvallend is de aanpak van de wijnbouwers: uit hobby gestart maar onmiddellijk met kennis van zaken aangepakt. Ook de vele investeringen worden niet geschuwd. De ondernemersmentaliteit zit er bij allen in. Voor EROV die ondernemerschap stimuleert, is er dus een belangrijke rol weggelegd. **We werken immers op twee pijlers die in de wijnbouwsector allebei determinant zijn: promotie en professionalisering.**

lekker
Oost-Vlaams

Promotie

Als promotor van de Oost-Vlaamse streek- en hoeveproducten zet EROV acties op onder de koepel Lekker Oost-Vlaams. Dit gebeurt in samenwerking met de dienst Landbouw en Platteland en Toerisme Oost-Vlaanderen. Gecoördineerde acties die deze diensten mede ondersteunen en bekend maken zorgen voor een belangrijke meerwaarde. **Een mooi voorbeeld hiervan is de jaarlijkse Toer Lekker Oost-Vlaams, en om de drie jaar een Wijntoer.** Deze opendeurdag op de laatste zondag van augustus is steeds een schot in de roos. Bezoekers worden uitgebreid ingelicht over het reilen en zeilen op het bedrijf, terwijl de wederzijdse interactie aan de ondernemer nuttige informatie verschaft rond thema's waarop de consument bijzonder let. Hiermee kan hij concreet aan de slag. De beleving, waar vandaag zoveel rond te doen is, krijgt die dag een perfecte invulling.

Op de website www.lekkeroostvlaams.be wordt een aparte rubriek geïntegreerd over onze wijnbouwsector. De voorstelling van de wijnbouwers wordt aanschouwelijk voorgesteld met beelden, getuigenissen, filmpjes en link naar gerelateerde websites. Een handige zoekfunctie moet elke bezoeker onmiddellijk naar de gewenste informatie loodsen.

Het boekje Wijnbouw in Oost-Vlaanderen is een bijkomend promotiemiddel om de sector breder bekend te maken. Verspreiding via de organisaties en wijnboeren zelf, moet de consument een correct beeld geven van deze boeiende sector. Een regelmatige update blijft noodzakelijk, deze zal continu op de website gebeuren, ook voor de cijfers, en met langere tussenpozen via een publicatie.

EROV zal de eigen acties ook enten op de resultaten van de promotiecampagne die de sector samen met VLAM uitwerkt. Nieuwsgierig kijken we uit naar de strategie die dit jaar nog uitgewerkt wordt en waar we zoveel mogelijk aan mee werken.

Professionalisering

Tenslotte werkt EROV aan een nieuw Europees project onder de titel “Vina, Vidi, Vici”. Door een betere Europese samenwerking via dit Interreg Europe project willen we de wijnsector in kleinere en minder bekende wijnregio’s in Europa verder professionaliseren en ontwikkelen. In dit project werken we samen met wijnregio’s in Duitsland, Slovenië, Hongarije, Italië en Oostenrijk. De ambitie is om de kwaliteit van landwijnen te verhogen, een merkidentiteit te ontwikkelen voor kleinere en minder bekende wijnregio’s in Europa en het bewustzijn van de consument te vergroten. Een duidelijk marketingbeleid moet bijdragen tot de ontwikkeling van het wijntoerisme, de export en de internationale erkenning. De interactie met onderzoekscentra en universiteiten helpt wijnbouwers om de mogelijkheden en beperkingen van druivenrassen te verkennen. Kennisdeling door samenwerking tussen overheden, wijnbouwers en onderzoeksinstituten is de leidraad in dit project. Bij goedkeuring ervan door de EU zou dit een aanzienlijke financiële en inhoudelijke boost geven aan de professionalisering van onze wijnbouwsector.

De vraag naar producten uit de regio blijft stijgen, die tendens is door corona zelfs toegenomen. Dit is alvast een positieve evolutie, ook voor onze wijnbouwers.

De consument is bereid een hogere prijs te betalen voor wijn van hier maar dan moet de kwaliteit wel steeds voldoen aan de verwachtingen. Dit blijft zeker

een uitdaging voor de wijnbouwer die bovendien moet rekening houden met de grilligheid van het weer. Een slechte oogst kan een ramp zijn, want er is slechts één kans op geslaagde productie per jaar. Is er dan nog toekomst voor de sector? Ja zeker, als je weet dat in 2020 bijna 166 miljoen liter wijn (cijfer NBB) werd geïmporteerd voor consumptie in Vlaanderen, dan is de markt voor wijn van hier nog lang niet verzadigd!

Toch blijft de quote van Jeanette Van Der Steen, wijnmaakster Chateau au bon baron (Dinant): “Je kunt wijnbouw vergelijken met topsport. Je mag pas juichen als je de finish hebt gehaald!” meer dan ooit toepasselijk.

Wist-je-datjes

Hierna volgen enkele korte toelichtingen bij, voor de meeste wijnliefhebbers, heel gekende termen, maar we vonden dat dit niet mocht ontbreken, want soms zijn er toch nog misverstanden. Speciale dank aan Peter Doomen die voor de meeste input zorgde. Een interessante uitgave waarin men veel meer te weten kan komen is het boek van Peter: 'Bucketlist voor een wijnkenner'.

Sulfiet

Sulfiet

Sulfiet zit van nature in heel wat levensmiddelen, waaronder dus ook wijn. Omdat sulfiet ook op natuurlijke wijze ontstaat, zit er eigenlijk altijd sulfiet in wijn.

De stof ontstaat tijdens het gistingsproces. Sulfiet in wijn zorgt er enerzijds voor dat schimmels, micro-organismen en gisten afgeremd worden en anderzijds zal dat het proces van oxidatie tegenhouden waardoor wijn fris blijft. De Europese Unie heeft in 2005 beslist dat de aanwezigheid van de stof vermeld moet worden op de wijnetiketten. Gaat het om minder dan 10 mg sulfiet per liter, dan is een vermelding niet verplicht.

Stille wijn: Wit-Rood-Rosé en Oranje

Witte wijn

Witte wijn wordt over het algemeen gemaakt van witte druiven. Het sap is kleurloos en de schil bevat weinig kleurstoffen, zodat de wijn in kleur varieert van bleekgroen tot diepgeel. Het is ook mogelijk om witte wijn te maken van blauwe druiven (Blanc de noirs): door de druiven snel te persen

krijgt de kleurstof uit de schil niet de kans in het sap te geraken.

Rode wijn

Rode wijn maak je door te vertrekken van blauwe druiven. Ze worden gekneusd en de schillen gisten mee met het sap. Hierdoor wordt kleurstof onttrokken en zal de wijn meer of minder rood kleuren. Er wordt ook tannine afgegeven, wat het rasperige mondgevoel van jonge rode wijn verklaart. Bij het verouderen slaat die tannine neer als bezinksel in de fles en wordt de wijn weer zachter.

Rosé

Rosé is een variant op het proces van rode wijn: door de schillen slechts kort in contact te laten met het sap, wordt er weinig kleurstof afgegeven. De wijn kleurt dan bleekroze tot dieproze, op het rode af.

Mousserend

Oranje wijn

Oranje wijn zou je kunnen omschrijven als gemaakt van witte druiven, maar behandeld zoals rode wijn. De schillen gisten mee met het sap en geven toch wat kleurstof af, waardoor het sap oranje kleurt. Bovendien zorgt de schil voor de typische tannine smaak die je ook in rode wijn proeft.

Mousserende wijn

Mousserende wijn wordt meestal verkregen met wat men de 'traditionele methode' noemt. In België wordt momenteel enkel deze methode toegepast. Aan de basiswijn wordt gist en suiker toegevoegd zodat hij opnieuw begint te gisten. De fles wordt afgesloten met een kroonkurk, waardoor het gevormde koolzuurgas niet kan ontsnappen. Dit zorgt voor de bubbels. Hij ligt minstens 9 maanden op de wijnmoer. Vervolgens verwijdert men de gistprop door die te bevriezen, en krijgt de fles zijn uiteindelijke specifieke kurk. Dit is verplicht een paddestoelvormige stop van

kurk. Bij het openen klinkt er dan een feestelijke psjhhhh...

Blanc de blancs

Blanc de blancs heeft zijn naam te danken aan de kleur van het type druif dat wordt gebruikt. Blanc de blancs is namelijk een champagne die enkel wordt vervaardigd met witte druiven.

Blanc de noirs

Blanc de noirs bestaat als stille wijn, maar over het algemeen vind je dit type terug in mousserende wijnen. De benaming staat voor witte wijn gemaakt van blauwe druiven. Om Blanc de noirs wijnen te maken, verwijdert men direct na het persen de schillen. Door een verschillende duur van het contact met de schillen kan de kleur van de wijnen variëren van lichtpaars tot abrikooskleurig.

Wijn schenken en genieten

Wijn schenken en genieten

Wijn wordt over het algemeen in verkeerde glazen en op de verkeerde temperatuur geschonken. Dat is jammer, want zo kun je minder genieten van de aroma's van de wijn.

Schenk mousserende, witte en rosé wijnen niet op koelkasttemperatuur, maar iets warmer (8 °C). Schenk rode wijnen niet op kamertemperatuur, maar iets frisser (15-16 °C).

Kies voor mousserende, witte en rode wijnen een groot, kelkvormig glas dat je voor hooguit een derde met wijn vult. Daarin kun je de wijn laten rondwalsen, wat zijn aroma's losmaakt. Ruik aan de wijn vooraleer je proeft.

Terroir

Terroir

De term verwijst naar een grond of bodem in relatie tot gewassen die hierop geteeld worden, meer specifiek naar een kenmerkende eigenschap van die grond of bodem die belangrijk is voor de gewassen. Het woord komt uit het Frans en hangt samen met terre. Binnen de wijnmakerij bedoelt men met terroir dan alle lokale factoren die de wijn en vooral ook de wijnstok kunnen beïnvloeden. Men zegt ook wel dat in de wijn de 'bodem' kan worden geproefd.

Biologisch-Biodynamisch-Natuurlijk

Biologisch

Biologische wijn wordt gewonnen uit alcoholische gisting van biologisch geteelde druiven. In tegenstelling tot 'gewone' wijn, waar gebruik gemaakt wordt van chemische middelen, worden de druiven in de biologische cultuur geteeld zonder gebruik van enig chemisch samengesteld product.

(Bron: wijnkennis.be)

In België bevindt het gros van de biologische wijnbouwers zich (en dat zijn er niet veel) in Wallonië. Een mooi voorbeeld is 'Vin de Liège', een coöperatieve met sociaal oogmerk die in 2009 is gestart. (Bron: [De Drietand nr 23](#)) Omschakelen naar bio gaat gepaard met extra uitdagingen en duurt drie jaar.

- › **Bodem:** inzetten van herbiciden is verboden en onkruidbestrijding moet mechanisch of thermisch gebeuren. Kunstmeststoffen zijn verboden.
- › **Gewasbescherming:** een uitdaging, vooral de schimmelziektes, gezien ons vochtige en koude klimaat. Het beheren van een biowijngaard vergt dus vooral een preventieve aanpak om zo tot een robuuste wijngaard te komen waar weinig interventie nodig is.
- › **Rassenkeuze:** zoektocht naar nieuwe druivenrassen (hybrides) met als doel zowel een hoge vruchtkwaliteit als hoge graad van schimmelresistentie. Men noemt deze rassen ook PIWI's (Duitstalige afkorting voor Pilswiederstandsfähig).
- › **Vinificatie:** alle druiven moeten volgens bioproductiemethode geteeld zijn. Ook enkele gangbare technieken worden verboden en tenslotte is er in biowijnen een lager sulfietgehalte toegelaten dan in gangbare wijnen. (Bron: [Bio zoekt boer](#))

Het areaal aan biologische druiven in België is toegenomen van 8 naar 98 hectare (tussen 2015 en 2019) overwegend in Wallonië. In Vlaanderen is er zowel productie van tafeldruiven als van wijnstokken met een totaal areaal van 5,35 ha.

Het marktaandeel van biologische wijn in België groeide van 1,2% in 2014 tot 2,7% in 2020. Vooral alleenstaanden kopen gemiddeld meer biologische wijn dan andere bevolkingsgroepen. (Bron: [Boer&Tuinder 22/4/2021](#))

Biodynamisch

Bij biodynamische wijnen is er geen enkele toevoeging aan het wijnproces. Dit gaat dus nog een stapje verder dan de biologische wijn. In de biologisch-dynamische wijnteelt worden allerlei soorten compost, aftreksels en preparaten op dierlijke, plantaardige of minerale basis gebruikt om de wijngaard in balans te brengen. Daarbij speelt de wisselwerking met de hele atmosfeer een grote rol. Men werkt in overeenstemming met de energie (zon, planeten, water, zuurstof) die het leven schept en onderhoudt. Ook investeert de biologisch-dynamische wijnbouwer in het versterken van de immuniteit van de planten, zodat die zichzelf kunnen verdedigen.

(bron: wijnkennis.be)

Natuurwijn

Natuurwijn is wijn gemaakt met zo weinig mogelijk menselijke interventie, zowel op het land als in de kelder. Meer info p 24. (gesprek met **Hugo D'Haene**)

Koppijnwijn: bestaat dit?

Koppijnwijn: bestaat dit?

Neen, meestal is de koppijn een gevolg van te veel wijn drinken. Het is ook aangewezen om voor ieder glas wijn ook een glas water te drinken. Maar toch krijgen sommigen al na 1 glas hoofdpijn. De oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden in een combinatie van verschillende stoffen in de wijn die bovendien elkaars effect versterken. In tegenstelling tot wat vele mensen denken, wordt de hoofdpijn niet veroorzaakt door het sulfiet dat bij het maken van wijn onmisbaar is.

Allergische reacties op stoffen in wijn zijn mogelijk, maar deze veroorzaken geen hoofdpijn. Tenslotte staat het ook vast dat wijn die langer dan 48 uur heeft opengestaan eveneens hoofdpijn kan veroorzaken.

Dankwoord en bronnen

Deze editie kwam tot stand dankzij persoonlijke gesprekken met experts, organisaties en wijnbouwers. Dank in het bijzonder aan Jacky Bloemen (FOD Economie) die veel tijd vrijmaakte en de recentste cijfers bezorgde. Ook bijzondere dank aan de wijnbouwers die gepassioneerd over hun ambacht spraken alsook auteur Peter Doomen die zijn kennis wou delen. Ook fotograaf Nik Vermeulen (Fotogenik) ging met enthousiasme op pad om de wijnbouwers te fotograferen.

Tot slot dank aan opdrachtgever de provincie Oost-Vlaanderen, die EROV de kans geeft om initiatieven te ontwikkelen in de sector van de streek- en hoeveproducten, waartoe ook de wijnbouw behoort, onder de koepel Lekker Oost-Vlaams.

Volgende bronnen werden voor deze uitgave geraadpleegd :

- › persoonlijke gesprekken
- › Rapport OIV april 2021
- › cijfers Fod Economie
- › persartikel “Kwart meer Belgische wijnbouwers in 2020”
- › Symposium ILVO 19/3/2021
- › Boek “Wijn van eigen bodem”-editie 2021, Peter Doomen
- › artikel boer&tuinder 22 april 2021 en Bio zoekt boer
- › De Drietand 9/7/2021- Biologische wijnbouw, een blik op de praktijk
- › artikel 100% West-Vlaamse wijn in Preus (magazine provincie West-Vlaanderen-zomer 2021)
- › artikel Belgische wijnen veroveren de wereld (Delhaize folder)
- › persartikels over wijn
- › Natuurwijn in Trend
- › websites rond wijn

Colofon

De publicatie “Wijnbouw in Oost-Vlaanderen” is een uitgave van de Economische Raad voor Oost-Vlaanderen (EROV)

Datum uitgave

juni 2022

Realisatie

Brecht Carels, directeur EROV

Chantal Gheysen, directieadviseur EROV

Sofie Vandenberghe, stafmedewerker EROV

Verantwoordelijke uitgever

Gedeputeerde Leentje Grillaert, voorzitter

p/a Economische Raad voor Oost-Vlaanderen vzw

Gouvernementstraat 1

9000 Gent

09/267 86 10

info@erov.be

www.erov.be

Meer informatie :

chantal.gheysen@erov.be

Wettelijk depotnummer

D/2022/9303/1

